

**COFNODION O GYFARFOD O'R COUNTY COUNCIL A GYNHALIWYD YN
COUNCIL CHAMBER - COUNTY HALL, LLANDRINDOD WELLS AR THURSDAY, 11
JULY 2019**

YN BRESENNOL

Cynghorydd Sir B Baynham (Chair)

Cynghorwyr Sir MC Alexander, M Barnes, G Breeze, J Charlton, L V Corfield, K W Curry, A W Davies, B Davies, D E Davies, P Davies, M J Dorrance, D O Evans, J Evans, L Fitzpatrick, L George, J Gibson-Watt, M R Harris, S M Hayes, H Hulme, A Jenner, D R Jones, E Jones, G Jones, J R Jones, E M Jones, D Jones-Poston, F H Jump, K Laurie-Parry, H Lewis, K Lewis, S Lewis, MC Mackenzie, I McIntosh, S McNicholas, C Mills, G Morgan, JG Morris, R Powell, WD Powell, D R Price, GD Price, P C Pritchard, G Pugh, J Pugh, G W Ratcliffe, L Roberts, P Roberts, K M Roberts-Jones, E Roderick, D Selby, K S Silk, D A Thomas, T J Van-Rees, E Vaughan, M Weale, A Williams, G I S Williams, D H Williams, J Williams, J M Williams, R Williams and S L Williams

1.	YMDDIHEURIADAU
-----------	-----------------------

Cafwyd Ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr Sir S C Davies, E Durrant, E A Jones, M J Jones, P E Lewis, DW Meredith, N Morrison, D Rowlands and J Wilkinson.

2.	COFNODION
-----------	------------------

Awdurdodwyd y Cadeirydd i lofnodi cofnodion y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 21^{ain} Chwefror, 7^{fed} Mawrth, 3^{ydd} Mai ac 16^{eg} Mai 2019 fel cofnodion cywir.

3.	DATGAN BUDDIANNAU
-----------	--------------------------

Fe wnaeth pob aelod ddatgan buddiant personol ond heb fod yn rhagfarnus o safbwynt Lwfansau a Threuliau Aelodau yn unol â pharagraff 12 (2) (b)(iv) o'r Cod Ymddygiad.

Fe wnaeth y Cynghorydd Sir S Williams ddatgan buddiant personol yng nghyflwyniad y Prif Swyddog Tân gan fod ei gŵr yn gyflogedig gan Wasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru.

4.	CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD
-----------	---------------------------------

Cyn y cyfarfod gwnaeth y Cadeirydd gyflwyniadau i Dr Greg Thomas a oedd wedi derbyn Gwobr Risg Alarm am waith ar Grŵp Diogelwch Digwyddiadau Llanfair ym Muallt ac i Ian Maddox (Arweinydd Proffesiynol Rheoli Adeiladu), Nigel Davies (Uwch Syrfêwr Rheoli Adeiladu), ac Alastair Edwards (Pen Beiriannydd) a oedd yn ddiweddar wedi cael canmoliaeth gan Heddlu Dyfed Powys yn gydnabyddiaeth am eu gwaith yn helpu'r heddlu gyda'r achos trasig o'r tân yn y tŷ yn Llangammarch yn 2017.

5.	CYHOEDDIADAU'R ARWEINYDD
-----------	---------------------------------

Dywedodd yr Arweinydd wrth y Cyngor fod y Cynghorydd Matthew Dorrance wedi cael ei benodi'n llefarydd i CLILC ar Ddiogelwch Cymunedol a'i bod hithau wedi cael ei phenodi yn llefarydd dros Faterion Gwledig ac mai'r Cynghorydd Sir Aled Davies oedd y dirprwy lefarydd. Rhoddodd fanylion cyfarfodydd gyda Gweinidogion Llywodraeth Cymru a'r Pwyllgor Dethol ar Faterion Cymreig ar Fargen Twf Canolbarth Cymru. Llongyfarchodd yr Arweinydd y Cynghorydd Gareth Ratcliffe ar gael ei benodi yn Gadeirydd ar Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog a'r holl ysgolion hynny ym Mhowys a oedd wedi ymddangos yn y 200 ysgol uwchradd uchaf yng Nghymru, yn enwedig Ysgol Uwchradd Gwernyfed a oedd wedi dod yn drydydd.

Gwnaeth y Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd ddatganiad ar gwmp y contractwyr a fu'n datblygu safle'r llain fowlio yn y Drenwydd. Cadarnhawyd y sicrhawyd y safle ac na wnaed dim taliadau i'r contractwr. Roedd Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau bod y Grant Tai Arloesol a ddyfarnwyd i'r cynllun hwn yn ddiogel ac nad oedd perygl iddo. Y dull gweithredu a ffafrai'r Cyngor oedd ail-ddechrau'r broses dendro ar gyfer y cynllun o'r dechrau, proses a fyddai, mae'n bosibl, yn oedi'r prosiect oddeutu chwe mis i benodi pen contractwr a thri mis pellach i'r contractwr ddechrau ar y safle.

6.	BRIFF Y PRIF WEITHREDWR
-----------	--------------------------------

Ni chafwyd briff gan y Prif Weithredwr y tro hwn.

7.	CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD
-----------	---------------------------------

7.1. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Gyllid, Cefn Gwlad a Thrafnidiaeth gan Mr Jeremy Thorp

Pa gynnydd a wnaed, yn benodol gydag eitemau 6 a 7 dan y cynnig hwn (a ailadroddir isod) ac yn benodol pa adnoddau ydych chi wedi'u dyrannu i'w hysgrifennu a pha ddyddiad cwblhau ydych chi wedi'i osod ar gyfer y strategaeth hon?

Cynnig 13.2, eitemau 6 a 7

6. Y dylai'r awdurdod sefydlu strategaeth economaidd ymarferol i leihau ei allbwn carbon ac ymdrechu i ddatblygu'r arfer amgylcheddol gorau yn ei adeiladau

7. Y dylai'r awdurdod edrych ar arferion gorau awdurdodau eraill megis robinhoodenergy.co.uk gyda Chyngor Swydd Nottingham a theleccy.co.uk/about/ gyda Chyngor Dinas Lerpwl, er mwyn ystyried datblygu perchnogaeth ynni lleol a chadwyni cyflenwi ond hefyd helpu i fynd i'r afael â thlodi tanwydd.

Ymateb

i. Adeiladau'r Cyngor

Mae Cynllun Cyflawni Carbon Isel Llywodraeth Cymru a lansiwyd ym mis Mawrth 2019 yn mynnu bod y sector cyhoeddus yng Nghymru yn datblygu ac yn gweithredu amrywiol arbedion carbon er mwyn cyrraedd y targed uchelgeisiol y

bydd sector cyhoeddus Cymru yn garbon niwtral erbyn 2030. Er mwyn cyrraedd y targed hwn, mae'r swyddogion wrthi'n gweithio â Gwasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru i gynnal asesiad ynni ar draws yr ystâd gyfan i ganfod cyfleoedd ag ynni adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni yn ystâd adeiladau ac ar dir y Cyngorau. Ar ôl cwblhau'r asesiad hwn, caiff ei ddefnyddio i lywio strategaeth economaidd ddichonadwy.

Mae gwasanaeth tai'r Cyngor wrthi'n adolygu ei raglen fuddsoddi gyffredinol ar gyfer tai'r cyngor, i gefnogi buddsoddiad dros gyfnod deng mlynedd ar hugain cynllun busnes y Cyfrif Refeniw Tai i gyrraedd sgôr effeithlonrwydd ynni o SAP81 ar gyfer tai sy'n eiddo i'r cyngor. SAP yw Trefn Asesu Safonol y Llywodraeth ar gyfer Sgorio Ynni Anheddau a defnyddia raddfa o 1 i 100, gyda sgôr uchaf yn dangos gwell effeithlonrwydd ynni. Bydd y targed hwn yn un anodd, a bydd yn ddibynnol ar ddatblygu technolegau newydd. Fodd bynnag, bydd yn gwneud gwahaniaeth sylweddol a phositif i effeithlonrwydd ynni cartrefi – gan leihau risg tlodi tanwydd – ac yn cyfrannu at y canlyniadau datgarboneiddio o ostyngiad o 80% y mae Llywodraeth Cymru yn ei ystyried ar gyfer holl dai Cymru erbyn 2050. Bydd y mesurau gwirioneddol yn newid dros amser wrth i syniadau newydd gael eu treialu, eu profi a'u gweithredu.

ii. Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Powys – Strategaeth Carbon Bositif

Cam 7 o Tuag at 2040 – Cynllun Llesiant Powys yw 'llunio strategaeth carbon bositif sy'n sicrhau'r cynhyrchiant ynni gwyrdd mwyaf posibl'. Mae grŵp llywio o gynrychiolwyr o blith holl aelodau'r BGC gan gynnwys y Cyngor wedi cael ei sefydlu gan Lywodraeth Cymru, sy'n Sefydliad arweiniol ar gyfer Cam 7, i oruchwylio ei ddatblygiad. Bwriedir cwblhau'r strategaeth erbyn mis Ebrill 2020.

Bydd y meysydd gweithredu o fewn cwrdd y strategaeth yn cynnwys effeithlonrwydd ynni, datblygiadau ynni carbon isel ac adnewyddadwy, newid ymddygiad, lleihau allyriadau, trafnidiaeth carbon isel, ac ymchwilio a datblygu seilwaith cysylltiedig, er enghraifft gridiau clyfar. Gweithredir ar draws pob sector gan gynnwys: pŵer, trafnidiaeth, adeiladau, amaethyddiaeth, defnydd tir a choedwigaeth, diwydiant, sector cyhoeddus a gwastraff

Cynllun Ynni Rhanbarthol Canolbarth Cymru

Drwy gyfrwng y Bartneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru, mae'r Cyngor yn rhan o'r gwaith o lunio Strategaeth a Chynllun Cyflawni Ynni Rhanbarthol ar gyfer Canolbarth Cymru a Gwasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru.

Nod sefydlu Strategaeth a Chynllun Cyflawni Ynni Rhanbarthol yw:

- Cynyddu'r uchelgais o safbwynt ynni yn rhanbarthol (gwres, pŵer, trafnidiaeth)
- Sicrhau bod rhanddeiliaid ar draws pob sector (sector preifat, cyhoeddus a'r trydydd sector) yn ymgysylltu ac yn gefnogol i gydweledigaeth o system ynni carbon isel sy'n seiliedig ar leoedd ar gyfer rhanbarth Canolbarth Cymru
- Darparu sylfaen dystiolaeth i arwain buddsoddiadau yn ôl eu blaenoriaeth mewn systemau ynni lleol a rhanbarthol
- Llunio rhestr ranbarthol o brosiectau a rhaglenni cyraeddadwy a fydd yn cyflawni'r weledigaeth

- Chwilio am gyfleoedd i integreiddio cynigion ynni carbon isel ym Margen Twf Canolbarth Cymru

Cynhaliwyd Gweithdy Cynllunio Ynni Rhanbarthol Canolbarth Cymru ym mis Ebrill 2019. Trefnwyd hwn gan CS Powys ac Asiantaeth Ynni Llywodraeth Cymru ar ran y Bartneriaeth GMW. Daeth 50 o gynrychiolwyr i'r digwyddiad o'r sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector. Roedd y digwyddiad yn rhan o broses ymgysylltu i helpu i sefydlu'r Strategaeth a'r Cynllun Cyflawni Ynni Rhanbarthol a Bargaen Twf Canolbarth Cymru.

Rhagwelir y caiff y gwaith cychwynnol ar baratoi Strategaeth a Chynllun Cyflawni Ynni Canolbarth Cymru ei gwblhau erbyn mis Rhagfyr 2019.

Ymarfer Gorau gan Awdurdodau Lleol eraill

Bydd llifoedd gwaith Cynllunio Ynni Rhanbarthol Canolbarth Cymru a Strategaeth Ynni Carbon Isel BGC Powys a amlinellir uchod yn archwilio ac yn defnyddio'r arfer gorau o ardaloedd eraill yn y DU a thu hwnt er mwyn helpu i lywio'r gwaith o'u paratoi a'r argymhellion. Bydd hyn yn cynnwys archwilio potensial cwmni ynni lleol megis y rheini a sefydlwyd gan Gyngorau Dinas Swydd Nottingham a Lerpwl, ynghyd â chyfleoedd eraill gan gynnwys y rheini a amlinellir dan ran 7 o'r cynnig.

b) Pa ddeilydd portffolio sy'n gyfrifol am weithredu'r cynnig hwn?

Cyng Aled Davies yw'r Aelod Portffolio dros gynaliadwyedd.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol Mr Thorp, cadarnhaodd y Deilydd Portffolio y byddai'r cyngor yn barod i drafod â grwpiau cymunedol ynglŷn â'r posibilrwydd o ddatblygu prosiectau ynni cymunedol ar ei ystâd eiddo.

7.2. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros yr Economi a Chynllunio gan Dr Christine Hugh-Jones

Mae'r Adran Gynllunio, i bob golwg, yn gweithredu trefn newydd "dim papur" wrth ymdrin â dogfennau a gyflwynir gan ymgeiswyr, ymgynghoreion statudol, grwpiau rhanddeiliaid a'r cyhoedd.

Ar yr un pryd ni chaiff sylwadau gan y cyhoedd a sefydliadau rhanddeiliaid eu cynnwys ar y porth cynllunio fel y gwneir mewn llawer o awdurdodau lleol eraill.

Mae'r drefn bresennol, i bob pwrpas, yn cuddio gwybodaeth, sy'n bwysig i'r penderfyniadau cynllunio, o olwg y cyhoedd. Mae hyn yn peri pryderon difrifol ynglŷn ag atebolrwydd cyhoeddus a chyfranogiad y cyhoedd yn y broses gynllunio.

Pa gamau brys y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cymryd i sicrhau bod yr holl ddogfennau cynllunio perthnasol, gan gynnwys ymatebion gan y cyhoedd i ymgynghoriadau cynllunio, ar gael i'r cyhoedd eu gweld ar y porth cynllunio a sut bydd y Cyngor yn ymgysylltu â'r cyhoedd i gyflawni hyn?

Ymateb

Yn dilyn achos o dorri amodau diogelwch data y bu'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ymchwilio iddo, mae'r Cyngor yn adolygu ei weithdrefnau ar gyfer rheoli data personol er mwyn atal ac osgoi achosion tebyg pellach o safbwynt prosesu ceisiadau cynllunio a'r nifer fawr o ohebiaeth a ddaw i law gan drydydd partiön. Canfu'r adolygiad hwn fod yr awdurdod yn wynebu risg parhaus sylweddol o dorri'r rheoliadau diogelu data pe byddai'n parhau i gyhoeddi sylwadau trydydd partiön ar ei wefan. Er mwyn dileu'r risg sylweddol hon, byddai gofyn cael adnoddau staff ychwanegol i ddarllen a golygu'r holl ddata personol cyn cyhoeddi unrhyw ohebiaeth gan drydydd parti. Yn anffodus, nid yw'r adnoddau staff hwn ar gael yn yr hinsawdd ariannol y mae'r awdurdod yn gweithredu ynddi ar hyn o bryd. Er nad yw gohebiaeth gan drydydd partiön ar gael ar wefan y Cyngor, mae'r wybodaeth hon ar gael i'w harchwilio naill ai yn Neuadd Sir Powys neu Neuadd Maldwyn drwy apwyntiad yn unig. Mae apwyntiad yn angenrheidiol oherwydd bod yn rhaid caniatáu amser staff i baratoi'r wybodaeth yn iawn drwy olygu'r holl ddata sensitif.

Mewn ymateb i'r cwestiwn atodol a ofynnai i'r cyngor wella'r gweithdrefnau ac addysgu staff ar sut i drin data personol, dywedodd y Deilydd Portffolio ei fod yn cefnogi'r penderfyniad i dynnu sylwadau trydydd parti oddi ar y porth cynllunio ac ystyried y risg ariannol i'r Cyngor a'r diffyg adnoddau yn yr adran gynllunio.

7.3. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros yr Economi a Chynllunio gan Mr Nigel Dodman

A ddylai Adran Gynllunio Powys ryddhau Amodau Cynllunio cyn-dechrau (ar gyfer Fferm Wynt Hendy) a hwythau heb weld cynlluniau llawn o'r hyn y mae'r datblygwr yn bwriadu ei adeiladu?

Ymateb

Ni ddylid ond rhyddhau amod cynllunio ar ôl i wybodaeth briodol gael ei chyflwyno sy'n cyd-fynd â gofynion yr amod perthnasol. Nid yw ceisiadau rhyddhau amod ond yn berthnasol i'r datblygiad a gymeradwywyd ac nid yw'n berthnasol i gynlluniau y mae'r datblygwr o bosibl yn bwriadu eu hadeiladu sydd ar wahân i'r datblygiad cymeradwy.

Cwestiwn atodol Mr Dodman oedd gofyn a oedd y Cyngor yn bwriadu gwrthod rhyddhau'r amodau a sefyll yn ôl wrth i'r datblygwr adeiladu datblygiad heb ei awdurdodi. Dywedodd y Deilydd Portffolio y byddai'n darparu ymateb ysgrifenedig.

8.	DIWEDDARIAD AR GWELEDIGAETH 2025 EIN CYNLLUN GWELLA CORFFORAETHOL DRAFFT AC ADRODDIAD PERFFORMIAD BLYNYDDOL 2019
-----------	---

Hysbyswyd y Cyngor fod arweinyddion y grŵp yn teimlo, yng ngoleuni'r cyfnod encilio ar gyfer yr isetholiad seneddol a gynhelir yn fuan, y dylid gohirio ystyried yr adroddiad hwn.

9.	ADRODDIAD BLYNYDDOL PWYLLGOR CRAFFU DYSGU A SGILIAU MAI 2018 - MAI 2019
-----------	--

Derbyniodd y Cyngor Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Craffu Dysgu a Sgiliau ar gyfer 2018/19.

10.	LWFANSAU A THREULIAU'R AELODAU 2018/19
------------	---

Derbyniodd y Cyngor fanylion y cyflogau a'r lwfansau a dalwyd i'r cynghorwyr a'r aelodau cyfetholedig yn 2018/19.

11.	HAWL TROSGLWYDDO ARIAN I DDWYN YMLAEN GYLLIDEBAU HEB EU DYRANNU I FLWYDDYN ARIANNOL 2019/20
------------	--

Gofynnwyd i'r Cyngor gymeradwyo trosglwyddiadau i ddwyn ymlaen i 2019/20 gyllidebau ar gyfer cynlluniau cyfalaf parhaus nas cwblhawyd ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2018/19. Cynigiodd y Cynghorydd Sir Kath Roberts-Jones ac eiliodd y Cynghorydd Sir Timothy Van-Rees ac o 57 pleidlais i 0 gydag 1 yn ymatal

PENDERFYNWYD:	Rheswm am y penderfyniad:
Cymeradwyo'r trosglwyddiadau a nodir yn adran 1.2 o'r adroddiad o safbwynt Gweddnewid Ysgolion a'r Prosiect Ysgolion yr 21ain Ganrif.	Er mwyn sicrhau bod trosglwyddiadau priodol yn cael eu gwneud, gan adlewyrchu'r gwariant cyfalaf rhagweledig.
Cymeradwyo'r trosglwyddiad a nodir yn adran 1.3 o'r adroddiad o safbwynt Gweithgareddau Corfforaethol.	Er mwyn sicrhau bod trosglwyddiadau priodol yn cael eu gwneud, gan adlewyrchu'r gwariant cyfalaf rhagweledig.
Cymeradwyo'r trosglwyddiad a nodir yn adran 1.4 o'r adroddiad o safbwynt Priffyrdd, Trafnidiaeth ac Ailgylchu.	Er mwyn sicrhau bod trosglwyddiadau priodol yn cael eu gwneud, gan adlewyrchu'r gwariant cyfalaf rhagweledig.
Cymeradwyo'r trosglwyddiad a nodir yn adran 1.5 o'r adroddiad o safbwynt Hamdden ac Adloniant.	Er mwyn sicrhau bod trosglwyddiadau priodol yn cael eu gwneud, gan adlewyrchu'r gwariant cyfalaf rhagweledig.
Cymeradwyo'r trosglwyddiad a nodir yn adran 1.6 o'r adroddiad o safbwynt y Cyfrif Refeniw Tai.	Er mwyn sicrhau bod trosglwyddiadau priodol yn cael eu gwneud, gan adlewyrchu'r

	gwariant cyfalaf rhagweledig.
--	--------------------------------------

12.	ARGYMHELLION DEMOCRATAIDD	GAN	Y	PWYLLGOR	GWASANAETHAU
------------	--------------------------------------	------------	----------	-----------------	---------------------

12.1. Cwestiynau gan y cyhoedd i'r Cyngor Sir

Rhoddodd y Cyngor ystyriaeth i argymhellion gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynigiai ddiwygio'r cynllun ar gyfer derbyn cwestiynau gan y cyhoedd yn y Cyngor. Cynigiwyd yr argymhellion gan y Cynghorydd Sir Michael Williams ac fe'i heiliwyd gan y Cynghorydd Sir Karl Lewis ac o 59 pleidlais i 0

PENDERFYNWYD	Rheswm am y penderfyniad:
1. Bod Cyfranogiad y Cyhoedd yng nghyfarfodydd y Cyngor yn parhau, 2. bod paragraff 1.7.1 (iii) yn cael ei ddiwygio i: “sydd i bob pwrpas yr un fath â chwestiwn / mater a ystyriwyd mewn dau gyfarfod o'r Cyngor yn y chwe mis diwethaf (gan gynnwys cwestiynau a godwyd gan Aelodau ac a atebwyd)” 3. bod swyddogion yn adolygu'r wybodaeth sy'n gysylltiedig â'r cynllun a'r broses ar gyfer eu cynnwys a 4. bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn monitro sut y defnyddir y cynllun yn barhaus ac yn cynnal adolygiadau, fel y bo'n ofynnol, gyda'r posibilrwydd o ymestyn cyfranogiad y cyhoedd i gyfarfodydd y Cabinet.	Er mwyn darparu i'r cyhoedd gyfle i roi cwestiynau gerbron y Cyngor.

12.2. Arweiniad Diogelwch Personol

Gofynnwyd i'r Cyngor ystyried yr argymhelliad gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar arweiniad ar ddiogelwch personol i'r aelodau. Cynigiodd y Cynghorydd Sir Joy Jones ac eiliodd y Cynghorydd Sir Timothy Van-Rees ac o 59 pleidlais i 0

PENDERFYNWYD	Rheswm am y penderfyniad
Cymeradwyo'r Arweiniad ar Ddiogelwch Personol i'r Cynghorwyr a bod sesiwn datblygu ar ddiogelwch personol yn cael ei darparu i'r	Er mwyn cynorthwyo'r Aelodau yn eu rôl.

Aelodau.	
-----------------	--

13.	PENODIADAU I BWYLLGORAU A CHYRFF ALLANOL GAN GRWPIAU GWLEIDYDDOL Y MAE GOFYN I'R SWYDDOG MONITRO EU CYMERADWYO
------------	---

Nododd y Cyngor y penodiadau canlynol a wnaed gan grwpiau gwleidyddol ac a gymeradwywyd gan y Swyddog Monitro dan y pŵer dirprwyo cyffredinol a roddwyd gan y Cyngor:

Penodwyd y Cynghorydd Sir Mark Barnes i'r Pwyllgor Craffu ar yr Economi, Trigolion, Cymunedau a Llywodraethu gan y Grŵp Ceidwadwyr.

14.	HYSBYSIAD O GYNNIG – CYFIAWNDER BWYD
------------	---

Trafododd y Cyngor y cynnig canlynol a gynigiwyd gan y Cynghorydd Sir Matthew Dorrance ac a eiliwyd gan y Cynghorydd Sir David Meredith.

Mae'r Cyngor hwn yn nodi:

1. bod 8 miliwn o bobl yn y DU sy'n ei chael yn anodd rhoi bwyd ar y bwrdd yn ôl y Cenhedloedd Unedig;
2. bod dros 500,000 o bobl wedi defnyddio banciau bwyd yn y DU y llynedd. Bod y Trussell Trust ei hun wedi dosbarthu dros 1.3m o gyflenwadau bwyd brys ar gyfer tridiau i bobl mewn argyfwng ym mlwyddyn ariannol 2017-2018;
3. bod 3 miliwn o blant mewn perygl o fynd heb fwyd yn ystod y gwyliau ysgol;
4. bod hyd at 1 filiwn o bobl yn byw mewn anialwch bwyd yn y DU; a
5. bod swm sylweddol o gyllideb y GIG yn mynd ar drin diabetes.

Mae'r Cyngor hwn yn nodi ymhellach ymrwymiad Llywodraeth y DU i 17 Nod Datblygu Cynaliadwy'r CU (Nodau Byd-eang) sy'n ymrwymo'r llywodraeth i roi diwedd ar newyn erbyn 2030.

Mae'r Cyngor yn ymrwymo i:

1. Sefydlu rôl aelod arweiniol gyda'r cyfrifoldeb dros sicrhau cyfiawnder bwyd;
2. Gweithio â phartneriaid a grwpiau cymunedol i sefydlu partneriaeth fwyd (sefydliad nid er elw i helpu pobl i ddysgu i goginio, bwyta deiet iach, tyfu eu bwyd eu hunain a gwastraffu llai o fwyd); a
3. Gosod tasg i'r pwyllgor craffu i ymchwilio i faint y broblem ym Mhowys a'r hyn y gellir ei wneud i fynd i'r afael â'r mater.

Roedd yr Aelodau'n gefnogol a dywedodd Arweinydd y Cyngor mai'r Hyrwyddwr Atal Tlodi, y Cynghorydd Sir Joy Jones, yn ei barn hi, fyddai'r unigolyn gorau i ysgwyddo rôl yr aelod arweiniol.

Cafodd gwelliant a gynigiwyd gan y Cynghorydd Sir Timothy Van-Rees ac a eiliwyd gan y Cynghorydd Sir David Jones, y dylid cyfeirio'r mater i'r Cabinet a'r Pwyllgor Craffu i ymchwilio iddo a gweithredu'n briodol, ei drechu o 22 pleidlais i 29 gyda 4 yn ymatal.

Pleidleisiodd y Cyngor ar y cynnig ac o 56 pleidlais i 0 gyda 2 yn ymatal

PENDERFYNWYD

1. **sefydlu rôl aelod arweiniol gyda'r cyfrifoldeb dros sicrhau cyfiawnder bwyd;**
2. **gweithio â phartneriaid a grwpiau cymunedol i sefydlu partneriaeth fwyd (sefydliad nid er elw i helpu pobl i ddysgu i goginio, bwyta deiet iach, tyfu eu bwyd eu hunain a gwastraffu llai o fwyd); a**
3. **gosod tasg i'r pwyllgor craffu i ymchwilio i faint y broblem ym Mhowys a'r hyn y gellir ei wneud i fynd i'r afael â'r mater.**

15. CWESTIYNAU'N UNOL Â'R CYFANSODDIAD

15.1. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio Prifffyrdd, Ailgylchu ac Asedau gan y Cynghorydd Sir Bryn Davies

Yng ngoleuni'r cyhoeddusrwydd diweddar ynglŷn â phlastig a gwastraff o fath arall yn cael ei gludo ar longau i Asia, a allem gael cadarnhad i ble mae gwastraff o'r fath o Bowys yn mynd, a sicrhad na chaiff dim ohono ei 'ddympio' ar wledydd eraill?

Ymateb

Yn dilyn y sylw amrywiol yn y cyfryngau ynglŷn â phlastig, yn benodol cyfres Blue Planet David Attenborough ac yn fwy diweddar rhaglen ddogfen Hugh and Anita's War On Plastic, rydym wedi cael nifer o ymholiadau am y mater hwn. Er bod hyn o bosibl wedi dod yn gryn destun trafod, nid oes dim yn newydd yn hyn i'r rhai ohonom sy'n gyfarwydd â phrosesau'r diwydiant gwastraff ac ailgylchu. Yn wir, rydym eisoes wedi darparu'r wybodaeth y gofynnodd y Cyng Huw Williams amdani yn yr un cwestiwn i'r Cyngor ar Hydref 18^{fed} 2018. Rydym wrth gwrs yn fodlon darparu'r wybodaeth hon eto, gyda'r ddogfen sy'n atodiad i'r adroddiad yn rhoi manylion ynglŷn â'r hyn sy'n digwydd i'r deunydd a gesglir wrth ymyl y ffordd.

Yn gyfreithiol, rhaid inni fwrw cyfrif o'r holl ddeunydd a gasglwn gan gynnwys diwedd taith y deunyddiau hyn, ac mae'r wybodaeth hon ar gael i'r cyhoedd ar wefan Cyfoeth Naturiol Cymru /Defra www.wastedataflow.org. Er nad yw hyn ynddo'i hun yn sicrhau'r canlyniad mwyaf moesegol na chynaliadwy i'r deunydd, mae'r contractau ar gyfer ein deunyddiau ailgylchadwy wedi cael eu caffael drwy WRAP ar ran Llywodraeth Cymru, ac mae hynny'n ychwanegu proses graffu ychwanegol.

Pan gasglwn blastig ar ymyl y ffordd nid ydym ond yn casglu deunydd y mae'r proseswyr ailgylchu eisiau. Dyna pam y gwnaethom roi'r gorau i gasglu plastig ystwyth flynyddoedd yn ôl gan ei bod yn anodd iawn dod o hyd i farchnad ar gyfer y deunydd hwn. Rydym yn cymryd ein cyfrifoldebau ailgylchu o ddifrif, ac mae hyn yn cynnwys datblygu ein seilwaith ein hun i sicrhau bod gennym ateb cynaliadwy i bentyrru a chludo'r deunydd ailgylchadwy a gynhyrchir gan drigolion Powys. Gallwn sicrhau trigolion Powys bod y deunydd a roddant allan ar ymyl y ffordd yn cael ei ailgylchu ac yn ein helpu i gyrraedd cyfradd ailgylchu o dros 60%.

Ni chafwyd cwestiwn atodol.

15.2. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio Priffyrdd, Ailgylchu ac Asedau gan y Cyngorydd Sir Gareth Ratcliffe

Gyda'r pryderon cynyddol yn genedlaethol ynglŷn â'r ffordd y bu cynghorau'n trosglwyddo ac yn gwaredu eu casgliadau ailgylchu, a'r canfyddiad bod rhai ddim yn cael eu hailgylchu ond yn hytrach yn cael eu hanfon i safleoedd tirlenwi filoedd o filltiroedd i ffwrdd mewn llefydd fel Tsieina ac India. Amlygwyd hyn gan Syr David Attenborough hefyd a gyda'r plastig ym moroedd y byd ceir hyd yn oed fwy o graffu ar y ffordd y gwareddwn ein gwastraff a'n hailgylchu ym Mhowys yn ogystal ag mewn cynghorau eraill yn y DU. Ar stepen ein drws gofynnwyd imi sut mae Cyngor Sir Powys yn gwaredu'r ailgylchu a'r gwastraff a gasglwn. Un o'r cwestiynau y mae pobl yn eu gofyn yw a ydyn ni'n ailgylchu dim ond er mwyn i CSP geisio cyrraedd ffigur a osodwyd yn genedlaethol ynteu a ydym yn ceisio diogelu dyfodol ein plant. Rwy'n credu ei fod yn sylfaenol, os ydym eisiau i drigolion fod yn gefnogol, rhaid cael pwrpas i pam ein bod yn ailgylchu a beth yr ydym yn ei ailgylchu er mwyn meithrin hyder yn y broses.

Os gwelwch yn dda, a all y deilydd portffolio roi gwybodaeth i aelodau'r cyngor ar sut mae'r cyngor yn ailgylchu ac ymhle caiff ein deunydd ailgylchu ei brosesu er mwyn sicrhau bod ailgylchu yn golygu ailgylchu?

Ymateb

Yn dilyn y sylw amrywiol yn y cyfryngau ynglŷn â phlastig, yn benodol cyfres Blue Planet David Attenborough ac yn fwy diweddar rhaglen ddogfen Hugh and Anita's War On Plastic, rydym wedi cael nifer o ymholiadau am y mater hwn. Er bod hyn o bosibl wedi dod yn gryn destun trafod, nid oes dim yn newydd yn hyn i'r rhai ohonom sy'n gyfarwydd â phrosesau'r diwydiant gwastraff ac ailgylchu. Yn wir, rydym eisoes wedi darparu'r wybodaeth y gofynnodd y Cyng Huw Williams amdani yn yr un cwestiwn i'r Cyngor ar Hydref 18fed 2018. Rydym wrth gwrs yn fodlon darparu'r wybodaeth hon eto, gyda'r ddogfen sy'n atodiad i'r

adroddiad yn rhoi manylion ynglŷn â'r hyn sy'n digwydd i'r deunydd a gesglir wrth ymyl y ffordd.

Yn gyfreithiol, rhaid inni fwrw cyfrif o'r holl ddeunydd a gasglwn gan gynnwys diwedd taith y deunyddiau hyn, ac mae'r wybodaeth hon ar gael i'r cyhoedd ar wefan Cyfoeth Naturiol Cymru /Defra www.wastedataflow.org. Er nad yw hyn ynddo'i hun yn sicrhau'r canlyniad mwyaf moesegol na chynaliadwy i'r deunydd, mae'r contractau ar gyfer ein deunyddiau ailgylchadwy wedi cael eu caffael drwy WRAP ar ran Llywodraeth Cymru, ac mae hynny'n ychwanegu proses graffu ychwanegol.

Pan gasglwn blastig ar ymyl y ffordd nid ydym ond yn casglu deunydd y mae'r proseswyr ailgylchu eisiau. Dyna pam y gwnaethom roi'r gorau i gasglu plastig ystwyth flynyddoedd yn ôl gan ei bod yn anodd iawn dod o hyd i farchnad ar gyfer y deunydd hwn. Rydym yn cymryd ein cyfrifoldebau ailgylchu o ddifrif, ac mae hyn yn cynnwys datblygu ein seilwaith ein hun i sicrhau bod gennym ateb cynaliadwy i bentyrru a chludo'r deunydd ailgylchadwy a gynhyrchir gan drigolion Powys. Gallwn sicrhau trigolion Powys bod y deunydd a roddant allan ar ymyl y ffordd yn cael ei ailgylchu ac yn ein helpu i gyrraedd cyfradd ailgylchu o dros 60%.

Ni chafwyd cwestiwn atodol.

15.3. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio Priffyrdd, Ailgylchu ac Asedau gan y Cyngorydd Sir Jackie Charlton

Nid yw Llangadog a Chrucywel ond 4 milltir o'r ffin â Sir Fynwy a 6 milltir o'r ganolfan ailgylchu a gwastraff yn y Fenni. Mae trigolion y ddwy gymuned yn defnyddio'r Fenni ar gyfer siopa, gweithgareddau diwylliannol, ymweliadau ysbyty a llawer o bethau eraill. Mae trigolion Llangadog a Chrucywel bob amser yn gofyn pam na chânt ddefnyddio'r ganolfan ailgylchu gwastraff yn y Fenni, a fyddai'n llawer haws, yn fwy cynaliadwy ac mae'n gwneud perffaith synnwyr.

Mae Aberhonddu 15+ milltir (30 milltir ddwyffordd) i ffwrdd i'r rhan fwyaf o'n trigolion ac i rai mae'n hyd at 25 milltir (50 milltir ddwyffordd) i ffwrdd, ond rhaid inni fynd ag unrhyw wastraff na ellir ei roi yn y blychau ailgylchu wythnosol i'r orsaf wastraff yn Aberhonddu.

Rwy'n deall, o holi ynglŷn â'r mater hwn, fod Powys a Sir Fynwy yn ystyried dull a fyddai'n galluogi i'n trigolion ddefnyddio'r safle yn y Fenni. Dyma'r ymateb a roddwyd i e-bost diweddar a anfonwyd ataf oddi wrth drigolyn ar ôl ceisio trafod â Sir Fynwy i fynd â'u gwastraff i'r Fenni:-

"Dros amser rydym wedi defnyddio {y Fenni} lai nag y gwnaethom pan symudon ni gyntaf ond oherwydd gwaith adnewyddu pellach ar y tŷ yn ddiweddar mae gennym ar ein dwylo ragor o eitemau diangen a ddoe fe wnaethom eu llwytho i gist y car, a chanfod, er dychryn inni, oherwydd ein bod yn byw ychydig y tu allan i Sir Fynwy na chawn ddefnyddio safle Llan-ffwyst mwyach. Yn naturiol, fe wnaethom holi swyddfa Powys y bore yma, i weld lle mae ein darpariaeth agosaf ym Mhowys a chawsom wybod mai Aberhonddu, 15 milltir i ffwrdd, yw ein safle agosaf, ond ei fod ar gau heddiw ac yfory. Mae'r

safle agosaf wedyn oddeutu 40 milltir i ffwrdd yn Llandrindod ac nad oes prun bynnag ond 5 (fe ddeallwn) safle yn yr ardal eang a gwmpesir gan awdurdod Powys.

Awgrymodd y clerc yn swyddfa Powys y dylem gysylltu â Sir Fynwy i weld a allem, fel 'cymydog' agos gael trwydded i ddefnyddio safle Llan-ffwyst. Er syndod inni dywedodd y clerc yn swyddfa Sir Fynwy fod Sir Fynwy wedi bod yn ceisio sefydlu trefniadau er mwyn i bobl nad ydynt yn byw yn Sir Fynwy ddefnyddio ei safleoedd ond fod Powys yn gwrthod."

A allwch chi fy sicrhau bod Powys yn gweithio'n ddiwyd â Sir Fynwy i ddod o hyd i ateb yma?

Ymateb

Mae'r holl awdurdodau lleol yng Nghymru yn wynebu gostyngiadau mawr mewn cyllid ac felly mae angen iddynt sicrhau eu bod yn darparu'r gwasanaeth gorau posibl i'w trigolion eu hunain. Dyma pam bod Sir Fynwy wedi cymryd y camau hyn, i gyfyngu'r hawl i ddefnyddio'u safleoedd i'r trigolion hynny sy'n talu amdanynt, h.y. eu trigolion eu hunain. Mewn gwirionedd, bu trigolion Powys yn defnyddio'r safle hwn ers blynnyddoedd drwy ewyllys da Sir Fynwy, er ein bod yn sylweddoli nad fel hyn y mae'r trigolion yn gweld hyn ac yn ddealladwy nid ydynt yn rhoi gormod o sylw i ffiniau sirol.

Pe byddai Sir Fynwy yn caniatáu i drigolion Powys ddefnyddio'r safle heb gost i'r trigolion byddai'n golygu cost sylweddol i ni (degau o filoedd o bunnau o bosibl) ac yn syml nid oes gennym arian o'r fath yn ein cyllideb bresennol.

Roeddem mewn sefyllfa debyg gyda'n safle yng Nghwmtwrch Isaf ger Ystradgynlais, gyda llawer o drigolion ar draws y ffin yng Nghastell-nedd Port Talbot yn ei ddefnyddio. Pan gysylltom yn y gorffennol â Chastell-nedd i gael cyfraniad ar gyfer y safle hwn, nid oeddent hwythau mewn sefyllfa yn ariannol i allu gwneud hynny ac felly rydym wedi atal eu trigolion rhag defnyddio'r safle hwn. Gyda Chastell-nedd yn cau eu safle agosaf ym Mhontardawe pan ddaeth y contract i ben, rydym yn defnyddio safle Cwmtwrch Isaf ar y cyd â Chastell-nedd, ac o'r herwydd, mae'r ddau awdurdod yn arbed arian.

O safbwynt y sylw gan y trigolyn bod pob ymgais i drafod wedi cael ei wrthod gan Bowys, nid yw hynny'n wir, a byddwn yn gwneud ymholiadau ynglŷn â hyn â'n cydweithwyr yn Sir Fynwy. Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt i ganiatáu o bosibl i drigolion Powys ddefnyddio'r safle yn y Fenni, os byddant yn talu ffi.

Rydym yn sylweddoli nad yw hon yn sefyllfa ddelfrydol, ond fel y dywedwyd yn flaenorol, oherwydd y toriadau sylweddol yn y gyllideb (yn ychwanegol at y gostyngiadau yng ngrantiau gwastraff Llywodraeth Cymru) mae'r Cyngorau yn gorfod cymryd camau eithafol, fel yn wir y bu'n rhaid inni ei wneud o'r blaen drwy gau safleoedd a chyfyngu ar oriau ac ar y mathau o gerbydau. Rydyn ni'n dal i ddarparu pump o gyfleusterau ar draws Powys yn erbyn gofyn statudol i ddarparu un. O ran nifer y safleoedd y pen o'r boblogaeth, mae'r ffigur yn eithaf uchel, ond yn anffodus mewn sir fel Powys bydd yna wastad drigolion a fydd yn gorfod teithio cryn bellter.

Byddwn yn parhau â'n trafodaethau â Sir Fynwy, ond bydd unrhyw ateb bron yn sicr yn gofyn am gyfraniad gan y trigolion.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Charlton ynglŷn ag a ellid dod o hyd i ffordd o adael i drigolion Crucywel a Llangadog ddefnyddio'r safle yn y Fenni, dywedodd y Deilydd Portffolio, er ei fod yn fodlon cael trafodaethau â Sir Fynwy, na allai ymrwymo i ddim a fyddai'n golygu costau ychwanegol.

15.4. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio Priffyrdd, Ailgylchu ac Asedau gan y Cynghorydd Sir Gareth Ratcliffe

Nawr bod y cyngor wedi bod yn rhedeg ei casgliad gwastraff gardd am 3 mis a bod ganddo bron 7,000 o gasgliadau, rwy'n falch o weld eu bod yn gwrando ar bryderon y trigolion ynglŷn â methu chasgliadau ac yn adolygu'r rowndiau casglu. A all y deilydd portffolio ddarparu'r gost i'r gwasanaeth gan gynnwys y costau sefydlu yn ogystal â'r costau parhaus a'r incwm ar gyfer y gwasanaeth hwn?

Ymateb

Ers cyflwyno'r cynllun casglu gwastraff gardd, rydym wedi cyflenwi dros 7,000 o gynwysyddion i drigolion, gyda chyfanswm o £250k o incwm hyd yma. Rydyn ni'n dal i hyrwyddo'r cynllun a disgwyliwn i'r ffigur hwn godi dros y misoedd nesaf. Fel gydag unrhyw wasanaeth newydd, bydd yna wastad broblemau cychwynnol ac mae'r rhain yn cael sylw drwy ad-drefnu'r rowndiau yn awr bod gennym ddarlun cliriach o'r cyfraddau defnyddio cychwynnol.

Costau sefydlu'r gwasanaeth yw £56k, gyda'r rhagolygon gwariant ar gyfer y flwyddyn gyntaf yn gweithredu yn £262k. Rydym yn rhagweld cynnydd yn y nifer sy'n defnyddio'r cynllun (ac felly'r incwm) eleni a byddem yn disgwyl gweld cynnydd unwaith eto yn y flwyddyn ariannol nesaf wrth i fwy a mwy o drigolion werthfawrogi hwylustod cael casgliad gwastraff gardd wrth ymyl y ffordd.

Ni chafwyd cwestiwn atodol.

15.5. Cwestiwn i'r Arweinydd gan y Cynghorydd Sir Lucy Roberts

Rwy'n credu mai un o'r materion pwysicaf y dylai'r cyngor fod yn rhoi sylw iddo yw Newid Hinsawdd. Dylem fod yn arwain y ffordd ac yn dangos ein hymrwymiad i'n trigolion, yn enwedig i'n plant a'n pobl ifanc sy'n debygol o ddioddef fwyaf os na fydd ein byd yn newid. Rydym wedi ymrwymo i beidio â defnyddio plastig untro lle bo modd ac mae hynny'n ddechrau, ond mae cymaint mwy y gallwn ei wneud. Un cam amlwg yn y cyfeiriad iawn fyddai sicrhau bod holl adeiladau newydd y cyngor, gan gynnwys tai/fflatiau ac ysgolion yn cael eu hadeiladu i safonau carbon niwtral. Cam arall fyddai sicrhau bod holl adeiladau'r cyngor yn defnyddio ynni o ffynonellau cynaliadwy. A all yr arweinydd gadarnhau bod hyn eisoes yn digwydd, ac os nad yw, a all roi sicrhau y cymerir camau o'r fath i'r dyfodol? A all hi hefyd roi ymrwymiad y bydd y cyngor yn gweithio at fod yn garbon niwtral ar draws ei holl wasanaethau, gan osod esiampl i gynghorau eraill, ymhell cyn dyddiad targed Llywodraeth y DU yn 2050?

Ymateb

1. Tai

Mae Cynllun Cyflawni Carbon Isel Llywodraeth Cymru a lansiwyd ym mis Mawrth 2019 yn mynnu bod y sector cyhoeddus yng Nghymru yn datblygu ac yn gweithredu lluo o arbedion carbon er mwyn cyrraedd y targed uchelgeisiol bod sector cyhoeddus Cymru yn niwtral o ran carbon erbyn 2030. I gyrraedd y targed hwn, mae ein Swyddogion Prosiectau Datblygiadau Newydd yn y Tîm Tai wrthi'n gweithio â Swyddogion Ynni Llywodraeth Cymru fel rhan o'r broses ddylunio ar ein holl brosiectau, wrth inni weithio tuag at gadarnhau ein rhaglen 5 mlynedd ar gyfer adeiladu tai newydd. Bydd hyn yn helpu i sicrhau ein bod yn archwilio'r holl gyfleoedd effeithlonrwydd ynni ac ynni adnewyddadwy. Yn ddiweddar rydyn ni hefyd wedi defnyddio arbenigedd Prifysgol Fetropolitan Caerdydd i ystyried cyfleoedd i fonitro cartrefi newydd a adeiladir ar ôl iddynt gael eu meddiannu gan roi ymrwymiad i wella a dysgu'n barhaus.

Mae ein Partneriaeth Cartrefi o Bren Cynhenid a'm hamcan corfforaethol cysylltiedig yn archwilio'r syniad o ddefnyddio pren lleol cynaliadwy i adeiladu. Caiff polisi Annog Defnyddio Coed y Cyngor, a gyflwynwyd ym mis Ionawr 2017 ei argymhell i'n holl Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig ac mae'n rhan annatod o'n dogfennau tendro. Drwy gyfrwng y gwaith hwn, mae'r Cyngor wedi sicrhau dros £1.5M o gyllid gan y Rhaglen Datblygu Gwledig i gynnal astudiaeth o'r gadwyn gyflenwi sy'n cael ei chynnal gan Wood Knowledge Wales a'i gonsortium. Mae'r astudiaeth wedi cael effaith fawr ar y Rhaglen Grant Tai Arloesol yng Nghymru ac wedi arwain at ddefnyddio mwy o goed ac, yn benodol, goed cynhenid. Bydd hyn yn gwneud gwahaniaeth sylweddol a phositif i effeithlonrwydd ynni cartrefi – gan leihau risg tlodi tanwydd – ac yn cyfrannu at y canlyniadau datgarboneiddio o ostyngiad o 80% y mae Llywodraeth Cymru yn ei ystyried ar gyfer holl dai Cymru erbyn 2050.

Mae Is-adran Dai Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau ei bod yn derbyn mai pren yw'r deunydd a ffeirif i helpu i roi sylw i'r agenda garbon a'i bod yn gefnogol iawn i gyfleoedd adnewyddadwy ac effeithlonrwydd ynni fel rhan o'i chyllid grant i'r dyfodol. Gydag ardaloedd eang oddi ar y grid, mae gan Bowys gyfle da i archwilio ystod eang o ddewisiadau ac mae mewn sefyllfa gref i ymgeisio am gyllid grant cysylltiedig i'r dyfodol.

Mae gwasanaeth tai'r Cyngor wrthi'n adolygu ei raglen fuddsoddi gyffredinol ar gyfer tai'r cyngor, i gefnogi buddsoddiad dros gyfnod deng mlynedd ar hugain cynllun busnes y Cyfrif Refeniw Tai i gyrraedd sgôr effeithlonrwydd ynni o SAP81 ar gyfer tai sy'n eiddo i'r cyngor. SAP yw Trefn Asesu Safonol y Llywodraeth ar gyfer Sgorio Ynni Anheddau a defnyddia raddfa o 1 i 100, gyda sgôr uchaf yn dangos gwell effeithlonrwydd ynni. Bydd y targed hwn yn un anodd, a bydd yn ddibynnol ar ddatblygu technolegau newydd.

2. Ysgolion ac Adeiladau Eraill

i. Ffynonellau Cynaliadwy ar gyfer Adeiladau Newydd:

Ysgolion Newydd

Bydd Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif Cyngor Sir Powys, a ariennir ar y cyd gan CS Powys a Llywodraeth Cymru ac a fydd yn buddsoddi £200 miliwn i

wella'r seilwaith ysgolion yn y sir, yn ceisio adeiladu ysgolion newydd a fydd yn cael cyn lleied â phosibl o effaith ar yr amgylchedd. Mae hyn yn bwysicach fyth nawr bod Llywodraeth Cymru wedi datgan 'argyfwng hinsawdd' ac mae'n debygol iawn y ceir pwyslais cadarnach ar effaith amgylcheddol, adeiladau carbon niwtral a defnyddio dulliau gwresogi cynaliadwy fel rhan o'r meini prawf ariannu wrth i'r rhaglen fynd rhagddi.

Mae gan y 5 ysgol gynradd newydd yn nalgylch Gwernyfed baneli solar sydd â'r capasiti i gynhyrchu 10kW. Mae Ysgol yr Eglwys yng Nghymru Archddiacon Griffiths, sef yr ysgol gyntaf i agor ym mis Ionawr 2018, wedi gweld arbediad o 10% mewn allyriadau carbon. Nwy sy'n gwresogi'r ysgolion, ond mae gan yr holl adeiladau newydd strategaethau inswleiddio effeithiol iawn. Mae gan Ysgol Carno a agorwyd ym mis Mawrth 2019 baneli solar hefyd, a chaiff yr ysgol newydd ei gwresogi drwy'r bwyler biomas peledi sydd yn y Ganolfan Gymunedol.

Mae defnyddio'r gadwyn gyflenwi leol a chynhyrchion lleol cynaliadwy yn allweddol i leihau effaith amgylcheddol adeiladau newydd ac mae hyn yn rhywbeth a gaiff ei dargedu drwy fonitro parhaus; cyflenwyd y coed ar gyfer adeiladu Ysgol Gynradd Eglwys yng Nghymru y Trallwng gan gwmni lleol a leolir 8 milltir yn unig o safle'r ysgol, er enghraifft.

Un rhan allweddol a hanfodol o Raglen Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif CS Powys yw sicrhau bod y disgyblion, y staff, y rhieni a'r cymunedau ehangach yn dysgu am effaith amgylcheddol eu hadeilad newydd. Bu disgyblion a rhieni Ysgol Gynradd Eglwys yng Nghymru y Trallwng yn brysur yn casglu papurau newydd fel deunydd inswleiddio cynaliadwy (deunydd inswleiddio Warmcell) ar gyfer eu hysgol newydd a chawsant nifer o ddosbarthiadau addysgol gan arweinwyr lleol yn y maes, a bydd hyn yn un o'r ysgogwyr allweddol wrth i brosiectau newydd gael eu lansio.

Gan edrych i'r dyfodol, bydd Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif CS Powys yn ceisio ennill sgôr 'Ardderchog' neu 'Da iawn' dan y cynllun BREEAM (Dull Asesu Amgylcheddol y Sefydliad Ymchwil Adeiladu) ar gyfer pob ysgol newydd unigol. Mae'r rhaglen hefyd yn bwriadu gosod pwyntiau gwefru ceir trydan ym mhob adeilad newydd ac mae hefyd yn ystyried y posibilrwydd o agor y pwyntiau gwefru i'r gymuned eu defnyddio.

Mae Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif Cyngor Sir Powys yn arwain y ffordd i gyflenwi ysgolion Passivhaus gyda phrosiectau Ysgol Gynradd Eglwys yng Nghymru y Trallwng, Ysgol Gymraeg y Trallwng ac Ysgol Bro Hyddgen oll yn ceisio ennill statws Passivhaus. Ysgol Bro Hyddgen fydd yr ysgol gydol oes Passivhaus gyntaf yn y DU.

ii. Ôl-osod Systemau ynni Adnewyddadwy ar adeiladau:

Caiff systemau ynni adnewyddadwy eu gosod ar adeiladau sy'n bodoli eisoes os ceir achos busnes economaidd. Yr esiampl ddiweddar o ôl-osod system ynni adnewyddadwy yw system Solar PV 11kW a osodwyd yn Nepo Priffyrdd Ffrwdgrech ym mis Chwefror 2019. Prin yw nifer yr adeiladau y gosodwyd systemau ynni adnewyddadwy ôl-osod arnynt ar hyn o bryd ar draws y portffolio eiddo.

3. Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Powys – Strategaeth Carbon Bositif

Cam 7 o Tuag at 2040 – Cynllun Llesiant Powys yw 'llunio strategaeth carbon bositif sy'n sicrhau'r cynhyrchiant ynni gwyrdd mwyaf posibl'. Mae grŵp llywio o gynrychiolwyr o blith holl aelodau'r BGC gan gynnwys y Cyngor wedi cael ei sefydlu gan Lywodraeth Cymru, sy'n Sefydliad arweiniol ar gyfer Cam 7, i oruchwylio ei ddatblygiad. Bwriedir cwblhau'r strategaeth erbyn mis Ebrill 2020. Bydd y meysydd gweithredu o fewn cwmplas y strategaeth yn cynnwys effeithlonrwydd ynni, datblygiadau ynni carbon isel ac adnewyddadwy, newid ymddygiad, lleihau allyriadau, trafnidiaeth carbon isel, ac ymchwilio a datblygu seilwaith cysylltiedig, er enghraifft gridiau clyfar. Gweithredir ar draws pob sector gan gynnwys: pŵer, trafnidiaeth, adeiladau, amaethyddiaeth, defnydd tir a choedwigaeth, diwydiant, sector cyhoeddus a gwastraff

Ni chafwyd cwestiwn atodol.

15.6. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Elwyn Vaughan

A all y deilydd portffolio dros dai gadarnhau os gwelwch yn dda pryd y gwnaed profion PAT ar y tai dan ei gyfrifoldeb a pha mor aml y gwneir y profion hyn, fel y mae'n ofynnol iddo wneud yn gyfreithiol fel landlord?

Ymateb

Nid yw profion PAT (Profion Cyfarpar Cludadwy) yn berthnasol i unrhyw systemau sefydlog, megis y weirio mewn eiddo na unrhyw gyfarpar gwifrau caled. Nid ydynt ond yn berthnasol i bethau fel peiriannau golchi, tegellau, rhewgelloedd ayb. Nid ydym yn cyflenwi'r rhain i'n tenantiaid. Nid yw profion PAT yn orfodol. Yr oll a wna'r gyfraith yw mynnu bod cyflogwr yn sicrhau bod ei offer trydanol yn cael ei gynnal i'w gadw'n ddiogel. Mae unrhyw gyfarpar cludadwy, er enghraifft tegell mewn ystafell gymunedol, fodd bynnag yn cael profion PAT.

Yn ei gwestiwn atodol gofynnodd y Cynghorydd Vaughan a oedd yn wir nad oedd y systemau larwm tân yn eiddo'r cyngor wedi cael eu profi ers blynnyddoedd a faint o fywydau a roddwyd mewn perygl. Atebodd y Deilydd Portffolio gan ddweud bod y Gwasanaeth Tai yn mynd drwy brosiect cydymffurfio 100 i sicrhau bod yr holl ofynion iechyd a diogelwch gan gynnwys profion larymau mwg yn ddiweddar cyn gynted â phosibl.

15.7. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Joy Jones

Yn dilyn lansio'r datblygiad tai newydd yn y Drenewydd rai wythnosau'n ôl, a'r holl addewidion am fflatiau newydd hyfryd ar y safle ger y clwb bowllo, a adawyd yn wag ers tro, bu'n siomedig iawn clywed bod y contractwyr o fewn wythnosau wedi mynd i ddwylo'r gweinyddwyr gan adael safle hagr yng nghanol y dref.

Ac ystyried bod Dawnus wedi mynd i ddwylo'r gweinyddwyr yn gynharach

eleni, a wnaiff y Deilydd Portffolio egluro pa archwiliadau a wnaed cyn penodi Jistcourt i wneud y gwaith, a pham nad oedd gwarant bond banc wedi'i drefnu cyn iddynt ddechrau'r gwaith ar y safle a beth a wneir i sicrhau y gwneir archwiliadau mwy trylwyr i'r dyfodol a bod gwarantau bond banc wedi'u sefydlu cyn i'r gwaith ddechrau?

A wnaiff y Deilydd Portffolio ddweud wrth y Cyngor faint o arian a gollwyd oherwydd hyn a faint caiff y cynllun ei oedi oherwydd hyn?

Ymateb

Fel rhan o'r broses gaffael ar gyfer safle'r Llain Fowlio yn y Drenewydd gwnaed asesiad o brofiad, ac addaswydd y contractwyr. Fel rhan o'r asesiad hwn roedd gofyn dangos cofrestrriad Arian Lefel 2 â Constructionline, sy'n cynnwys gallu ariannol contractwr ynghyd â'i record am gyflawni contractau'n llwyddiannus yn unol â gwerth disgwyliedig y contract a ddyfernir. Cofrestr cyn cymhwyso cenedlaethol sy'n asesu contractwyr yn ôl y safon PAS91 yw Constructionline; fe'i sefydlwyd gan y Sefydliad Safonau Prydeinig (BSI) ac fe'i comisiynwyd gan y Llywodraeth. Ceir safon ofynnol gyffredin a argymhellir ar gyfer ymarferiadau caffael ar gyfer gwaith adeiladu.

Yn ogystal â hyn, a chyn dyfarnu'r contract, gwnaeth y Cyngor asesiad o sefyllfa ariannol Jistcourt fel diwydrwydd dyladwy terfynol.

Dan y contract a Gofynion y Cyflogwr, roedd bond perfformiad o 10% o gyfanswm gwerth y contract yn ofynnol cyn i unrhyw daliadau gael eu gwneud i'r pen gcontractwr. Ar ôl iddi ddod i'r amlwg na allai Jistcourt ddarparu'r bond angenrheidiol, ataliwyd y gwaith. O'r herwydd, ni chafwyd dim anfonebau gan Jistcourt, ac ni wnaed dim taliadau. Cadarnhaodd Llywodraeth Cymru fod y Grant Tai Arloesol a ddyfarnwyd i'r cynllun hwn yn ddiogel ac nad oes perygl iddo.

Mae'r Cyngor yn adolygu ei brosesau ar gyfer gwneud dadansoddiadau ariannol a dadansoddi tendrau yn barhaus, yn enwedig ers i Dawnus a Jistcourt fynd i'r wal. Cafodd system dadansoddi ariannol ddiweddar sy'n seiliedig ar Basio/Methu ei defnyddio'n awr ar PQQ Ffordd Salop, ac ar y datblygiad tai fforddiadwy yn Heol y Ffynnon Aberhonddu. Oherwydd y sefyllfa bresennol sy'n effeithio ar ddiwydiant adeiladu'r DU gyfan, bydd y Cyngor yn dal i fonitro'r sefyllfa a'r ffordd y mae'n asesu addasrwydd cwmnïau i fidio am gcontractau'r Cyngor.

Ar ôl cynnal adolygiad o'r holl ddewisiadau caffael oedd ar gael, mae'r Cyngor wedi dewis cynnal proses ail-dendro lawn ar gyfer y cynllun, gan gynnwys Holiadur Cyn Gymhwyso (PQQ) a Gwahoddiad i Dendro (ITT). Drwy ddilyn y broses hon, disgwylir i'r prosiect gael ei oedi oddeutu chwe mis er mwyn penodi pen gcontractwr a thri mis arall er mwyn trefnu i'r contractwr ddechrau ar y safle.

Ni chafwyd cwestiwn atodol.

15.8. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir David Selby

A allai'r Deilydd Portffolio gadarnhau ei ymrwymiad i adeiladu 250 o Gartrefi Cyngor newydd yn y pum mlynedd nesaf?

Ymateb
Gallaf

Gofynnodd y Cynghorydd Selby a gytunai'r Deilydd Portffolio â'r targed a bod gwasanaeth tai cyngor â chyllid digonol yn rhan hanfodol o weithgareddau'r Cyngor, a chadarnhaodd y Deilydd Portffolio ei fod yn cytuno.

15.9. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Roger Williams

Faint o unedau tai cymdeithasol y mae'r Cyngor Sir wedi'u cwblhau ers etholiadau'r Cyngor ym mis Mai 2017?

Ymateb

Ers Etholiadau Mai 2017 mae'r cyngor wedi prynu 25 hen eiddo hawl i brynu/eraill a ychwanegwyd at ein stoc dai. Fel y nodir yn Gweledigaeth 2025 ceir targed i ddatblygu 250 o gartrefi fforddiadwy newydd erbyn diwedd 2023. Mae'r Gwasanaeth Tai hefyd yn datblygu rhaglen tymor hwy ac maent wrthi'n sicrhau tir a fydd yn eu galluogi i ddatblygu ar ôl 2023.

Bu'r Gwasanaeth Tai yn asesu potensial tir o amgylch y sir ac yn ymgysylltu â chymunedau i ganfod angen, mae'r gwaith hwn yn parhau. Maent hefyd yn datblygu polisiau a gweithdrefnau, a fydd yn eu galluogi i ddarparu cynhyrchion Perchentyaeth Cost Isel amgen, megis rhannu ecwiti.

Mae'r Cyngor yn gweithio â'i bartneriaid strategol, yn benodol Cymdeithasau Tai, drwy gyfrwng y Bartneriaeth Tai Strategol i nodi a datblygu cynlluniau ategol ar draws Powys. Caiff y Strategaeth Tai ei hadolygu dros y 12 mis nesaf a chynhelir ymgynghoriad arni, gan roi cyfle i wneud sylwadau ar gynlluniau tymor hwy'r gwasanaeth.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Williams a ofynnai am gadarnhad na chwblhawyd yr un uned tai cymdeithasol eto, dywedodd y Deilydd Portffolio y byddai'r datblygiadau'n dechrau'n fuan.

15.10. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Matthew Dorrance

A wnaiff yr Aelod Cabinet wneud datganiad ar y taliadau gwasanaeth y mae tenantiaid y Cyngor yn eu talu i Gyngor Sir Powys?

Ymateb

Fel rhan o'r Cyfrif Refeniw Tai (HRA) ceir incwm o renti a chyllid o fath arall sy'n gysylltiedig â thai, gan gynnwys taliadau gwasanaeth. Defnyddir yr incwm hwn i ariannu holl wasanaethau landlord gysylltiedig yr HRA. Mae hefyd yn sylfaenol i'n gallu i gyflwyno Cynllun Busnes HRA cytbwys a chynaliadwy i ganiatáu i'r Cyngor fod yn landlord effeithiol, datblygol.

Un rhan bwysig o'r Cynllun Busnes yw'r gallu i adennill gan y tenantiaid a'r deiliaid prydles i daliadau gwasanaeth i dalu cost y gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu iddynt. Rhaid i'r taliadau hyn adlewyrchu union gost darparu'r gwasanaeth ac ni ddylent fod yn uwch nac yn is na'r union gost. Caiff y taliadau gwasanaeth eu diwygio bob blwyddyn, ar yr un pryd ag y caiff rhenti eu hadolygu a'u diwygio. Digwyddodd hyn ddiwethaf ym mis Ebrill 2019. Mae'r taliadau gwasanaeth ar gyfer 2019-2020 i'w gweld isod. Dylid nodi bod taliadau gwasanaeth yn amrywio o un flwyddyn i'r llall, yn ddibynnol ar y costau i'r cyngor am ddarparu'r gwasanaethau hynny yn y flwyddyn flaenorol.

	Tâl Wythnosol Uchaf ar gyfer 2019/20	Tâl Wythnosol Isaf ar gyfer 2019/20	Sut caiff y Tâl ei Gyfrifo
Cynnal a chadw tir	£1.58	£0.04	Fe'i cyfrifir fesul safle, ar sail yr union fedrau a chost y contract.
Glanhau manau cyffredin	1.38	£1.38	Ar sail cost gyflawn y contract wedi'i rannu â'r nifer sy'n derbyn y gwasanaeth.
Goleuadau cyffredin	£0.56	£0.56	Ar sail cost gyflawn y gwasanaeth wedi'i rannu â'r nifer sy'n derbyn y gwasanaeth.
Gwaith diogelwch tân	£1.74	£0.12	Ar sail yr union gostau fesul bloc ac wedi'i rannu â holl drigolion y bloc.
Erialau teledu	£0.16	£0.16	Ar sail y costau sy'n gysylltiedig â phob erial ac wedi'i rannu â'r holl dderbynwyr posibl.
Trwsio drysau mynedfa	£1.04	£0.01	Ar sail yr union gostau fesul bloc ac wedi'i rannu â holl drigolion y bloc.
Leiniau dillad cyffredin	£0.44	£0.26	Ar sail yr union gostau fesul bloc ac wedi'i rannu â holl drigolion y bloc.
Trin y garthffosiaeth	£6.33	£6.33	Ar sail cost gyflawn y gwasanaeth wedi'i rannu â'r nifer sy'n derbyn y gwasanaeth.
Cynnal lifftiau	£1.50	£0.75	Rhannu'r costau'n gyfartal rhwng yr holl denantiaid (am drwsio/gwasanaethu)
Trwsio manau cyffredin yn y fflatiau	£2.45	£0.01	Costau fesul bloc wedi'u rhannu â holl drigolion y bloc.
Gweinyddol	£0.43	£0.43	Ar sail cost gyflawn y gwasanaeth wedi'i rannu â'r holl dderbynwyr.
Glanhau Ffenestri	£1.25	£1.25	Ar sail amcangyfrif o'r gost o ddarparu'r gwasanaeth, wedi'i rannu'n gyfartal rhwng yr holl drigolion.

Ar gyfer y rhan fwyaf o'r taliadau gwasanaeth, caiff y tâl ei gyfrifo ar sail y flwyddyn gyfan ddiwethaf – felly er enghraifft mae'r tâl am drwsio drws y fynedfa ar gyfer 2019-20 yn seiliedig ar y gost o ddarparu'r gwasanaeth yn 2018-19.

Taliadau gwasanaeth ar gyfer 2018-2019 yn ôl y Cynllun Busnes £200,156 (cyfanswm)

Taliadau gwasanaeth 2019-2020 yn ôl y Cynllun Busnes £205,257 (cyfanswm)

Gofynnodd y Cynghorydd Dorrance yn ei gwestiwn atodol a fyddai'r Deilydd Portffolio yn cytuno i adfer y gwasanaeth rheoli plâu. Dywedodd y Deilydd Portffolio na allai roi addewid yn y cyfarfod ond y byddai'n ystyried y mater.

15.11. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Huw Williams

Mewn Asesiad o Lesiant a wnaed gan swyddogion Powys, canfuwyd bod 16% o aelwydydd Powys mewn tlodi tanwydd. Diffinnir hyn fel aelwyd sy'n gwario o leiaf 10% o'i incwm ar danwydd. Pasiodd y Cyngor Hysbysiad o Gynnig gan y blaid Lafur yn 2017 yn cytuno bod 'rhaid iddo wneud cymaint â phosibl i helpu trigolion sydd mewn tlodi tanwydd, er mwyn lliniaru'r sefyllfa'. Hefyd, fe wnaeth y Cynulliad Cenedlaethol yn ddiweddar gyhoeddi canllawiau a amlinellai'r prif ffynonellau cyllid, a chyngor, sydd ar gael i etholwyr sy'n ei chael yn anodd talu eu biliau, neu, sydd eisiau gwella effeithlonrwydd-ynni eu cartrefi.

Ac ystyried yr Hysbysiad o Gynnig y cytunwyd arno a chanllawiau'r Cynulliad, a all y Deilydd Portffolio ddarparu diweddariad ar y gwaith a wna'r Cyngor ar hyn o bryd i fynd i'r afael â thlodi tanwydd?

Ymateb

Mae'r gwasanaeth tai yn dal i geisio helpu aelwydydd sydd mewn tlodi tanwydd fel a ganlyn:

Cynllun Nyth Cartrefi Clyd Llywodraeth Cymru

Mae rhaglen Cartrefi Clyd Llywodraeth Cymru, sy'n cynnwys y cynllun Nyth, yn darparu cyllid i wella effeithlonrwydd ynni i aelwydydd incwm isel ac i rai sy'n byw mewn cymunedau difreintiedig ar draws Cymru. Mae'r <https://nyth.llyw.cymru/cy/> yn darparu i aelwydydd yng Nghymru fynediad i gyngor a chymorth am ddim i'w helpu i leihau eu biliau ynni. Gall y rheini sy'n bodloni meini prawf cymhwyso Nyth gael pecyn o fesurau effeithlonrwydd ynni am ddim.

Ni chyhoeddwyd adroddiad blynyddol Nyth ar gyfer y flwyddyn y diweddu 2018/2019, ond deallwn y dylai fod ar gael ym mis Gorffennaf 2019. Yn seiliedig ar adroddiadau chwarterol, cwmpodd nifer yr ymholiadau gan drigolion Powys i Nyth o 969 i 852 yn 2017/2018 i 2018/2019. Fe wnaeth nifer yr aelwydydd ym Mhowys a dderbyniodd fesurau, megis deunydd inswleiddio, bwyleri newydd a systemau gwresogi newydd gynyddu o 132 yn 2017/2018 i 180 yn 2018/2019.

Yn ystod hydref 2019, rydym yn bwriadu dal i gynyddu ymwybyddiaeth o'r cynllun Nyth ym Mhowys drwy weithio ag Incwm a Dyfarniadau a Nyth i gynnal

ymgyrch bost uniongyrchol a chynnal sesiynau galw i mewn ar draws Powys i'r trigolion.

I gael rhagor o wybodaeth am y cynllun Nyth ewch i <https://nyth.llyw.cymru/cy/> ac mae gwybodaeth ar gael ar wefan Powys <https://cy.powys.gov.uk/article/4155/Cynllun-Nyth-Cartrefi-Clyd-Llywodraeth-Cymru>

Cynllun Arbed Cartrefi Clyd Llywodraeth Cymru

Rydym wedi nodi cynllun mewnlenwi nwy posibl ar gyfer Radnor Drive Trefyclo, lle mae'r trigolion wedi adrodd am filiau ynni uchel, lleithder ac anwedd mewn tai. Rydym wedi bod yn gweithio â phartneriaid y prosiect, Affordable Warmth Solutions ac Arbed Am Byth i fwrw'r cynllun ymlaen.

Safon Ansawdd Tai Cymru

Mae'r Gwasanaeth Tai yn dal i fuddsoddi yn stoc y Cyfrif Refeniw Tai (HRA) drwy wneud gwaith gwella. Yn 2018/2019 gosododd y Gwasanaeth Tai 1462 o fesurau arbed ynni yn eiddo'r HRA, megis systemau gwresogi newydd, inswleiddio atigau, insiwleiddio waliau allanol a gosod ffenestri a drysau newydd.

Mae gwasanaeth tai'r Cyngor wrthi'n adolygu ei raglen fuddsoddi gyffredinol ar gyfer tai'r cyngor, i gefnogi buddsoddiad dros gyfnod deng mlynedd ar hugain cynllun busnes y Cyfrif Refeniw Tai i gyrraedd sgôr effeithlonrwydd ynni o SAP81 ar gyfer tai sy'n eiddo i'r cyngor. Bydd y targed hwn yn un anodd, a bydd yn ddibynnol ar ddatblygu technolegau newydd. Fodd bynnag, bydd yn gwneud gwahaniaeth sylweddol a phositif i effeithlonrwydd ynni cartrefi – gan leihau risg tlodi tanwydd – ac yn cyfrannu at y canlyniadau datgarboneiddio o ostyngiad o 80% y mae Llywodraeth Cymru yn ei ystyried ar gyfer holl dai Cymru erbyn 2050. Bydd y mesurau gwirioneddol yn newid dros amser wrth i syniadau newydd gael eu treialu, eu profi a'u gweithredu.

Ym mis Medi 2019, byddwn yn cynnal tri chwrs Delio â Thlodi Tanwydd a Dyledion Tanwydd gan National Energy Action. Bydd staff y gwasanaeth tai yn mynychu'r cyrsiau hyn er mwyn cynyddu ymwybyddiaeth o dlodi tanwydd a gwella sut gall y Cyngor ganfod a helpu aelwydydd sydd mewn tlodi tanwydd leihau eu costau ynni.

Mae'r Gwasanaeth Tai wrthi'n caffael meddalwedd newydd i fodelu effeithlonrwydd ynni cartrefi. Bydd y feddalwedd yn gwella ein gallu i reoli ac adrodd ar ddata er mwyn ein helpu i dargedu a nodi gwaith gwella effeithlonrwydd ynni fel bod buddsoddiadau'n cael eu hanelu at lle mae'r angen fwyaf.

ECO Flex

Cynllun grant yn y DU yw ECO Flex sy'n caniatáu gwelliannau effeithlonrwydd ynni i gwsmeriaid sydd mewn tlodi tanwydd (a ddiffinnir fel defnyddio 10% o'u incwm gwario ar wresogi). **Nid** yw'r cynllun yn gwneud profion modd, ac nid oes rhaid i bobl fod ar fudd-daliadau. Nid yw'n gynllun a ariennir gan y cyngor (ac nid yw ar gael i denantiaid y cyngor). Cwmnïau ynni sy'n darparu'r cyllid ar gyfer ECO Flex drwy'r Rhwymedigaeth Cwmnïau Ynni (ECO) a chaiff y gwaith ei wneud gan sefydliad a ddewisir gan yr aelwyd.

Mae darparu cyllid ECO Flex yn ddibynnol ar:

- Math o danwydd ac effeithlonrwydd ynni eiddo unigol – a asesir gan asesydd ynni cymwysedig
- A yw'r cleient mewn tloedi tanwydd
- Arolwg manwl o'r eiddo – a gynhelir gan syrfêwr cymwysedig a/neu beiriannydd gwresogi

Hyd yma, mae cymorth ECO Flex wedi talu am y gwelliannau effeithlonrwydd ynni canlynol:

- Adnewyddu bwyleri olew, LPG a nwy aneffeithlon â modelau mwy effeithlon – rhoddir lefelau cyllid uwch i eiddo nad ydynt ar y rhwydwaith nwy
- Adnewyddu gwresogyddion storio trydan aneffeithlon â modelau mwy effeithlon
- Darparu mesurau insiwleiddio i wella effeithlonrwydd ynni gan gynnwys mesurau megis rhoi deunydd inswleiddio mewn waliau ceudod, waliau allanol a'r atig (lle bo'n briodol)

Er lansio'r cynllun ym mis Mawrth 2018, bu aelwydydd ym Mhowys yn gallu cael mynediad at fesurau inswleiddio ac offer gwresogi ynni-effeithlon. Mae hwn wedi canolbwyntio'n bennaf ar adnewyddu bwyleri olew aneffeithlon (gan fod cymhorthdal uchel iawn ar gael i'r cyllid ar gyfer y mesur hwn) ond daeth i ben ddiwedd Medi 2018, pan gyflwynwyd ECO 3.

Llwyddodd y cynllun i:

- gyflwyno 2,050 o fesurau gan gynnwys uwchraddio bwyleri a deunydd insiwleiddio
- lleihau biliau tanwydd blynyddol cyfartalog aelwydydd yr ymgeiswyr llwyddiannus oddeutu £200

ECO 3

Ddiwedd Medi 2018, daeth cyllid ECOFLEX i ben pan gyflwynwyd ECO3. Mae Cyngor Sir Powys yn bwriadu cyhoeddi 'Datganiad o Fwriad' diwygiedig i groesawu ac annog pobl i osod mesurau gwresogi newydd 'mwy gwyrdd' a all gael cyllid. Mae model cyflawni drafft a 'Datganiad o Fwriad' diwygiedig wrthi'n cael eu llunio yn dilyn cyhoeddi'r adroddiad ar ymchwiliad SWAP i ECO2.

Mae gweithgor o uwch swyddogion wrthi'n edrych ar ddatblygu ECO3 ym Mhowys. Bydd y gweithgor yn datblygu ac yn cynnig dewisiadau cyflawni manwl, fodd bynnag, bydd mabwysiadu ECO3 yn amodol ar benderfyniad y Cabinet ar ôl i'r Pwyllgor Craffu ddadansoddi'r dewisiadau cyflawni'n drylwyr. Bydd unrhyw gynllun i'r dyfodol a gaiff ei fabwysiadu, yn gwbl gydnaws â chanllawiau'r Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol i awdurdodau lleol.

Bydd ECO 3 yn darparu:

- cyllid ar gyfer pypiau gwres o'r ddaear
- cyllid ar gyfer pypiau gwres o'r aer
- cyfraddau cyllid mwy atyniadol i eiddo nwy
- cyfraddau cyllid mwy atyniadol ar gyfer mesurau insiwleiddio

I gyd-fynd â'r llif nawdd hwn, rydyn ni'n gweithio mewn partneriaeth â Chronfa Banc Cymunedol Robert Owen ar gynnig i ddarparu mesurau ategol megis systemau solar PV a batri sy'n gysylltiedig â phypiau gwres o'r aer, i leihau

biliau ynni cleientiaid. Bydd hyn yn golygu defnyddio gosodwyr solar lleol a fyddai fel arall ddim yn cael unrhyw gymhorthdal dan ECO 3. Rydyn ni hefyd yn gobeithio cyflenwi mwy o waith Inswleiddio Waliau Allanol (EWI) mewn cydweithrediad â benthyciadau di-log, gan wneud y mesur hwn sy'n gallu bod yn ddud yn fwy fforddiadwy i drigolion Powys.

Atgyfeiriadau

Lle bo'n briodol, rydym yn gweithio ag aelwydydd ac yn eu cyfeirio at sefydliadau partner, megis Cyngor ar Bopeth, Gofal a Thrwsio neu Nyth.

Mae Cyngor ar Bopeth Powys yn cynnig Apwyntiadau Ynni drwy eu cynllun "Cymru Gynhesach". Gall eu Cyngorwyr Ynni roi cymorth â materion sy'n gysylltiedig ag ynni, megis:

- Darllen mesuryddion a biliau i wneud yn siŵr eu bod yn gywir
- Help i newid – i helpu pobl i newid i dariff neu gyflenwr gwahanol sy'n cynnig gwell gwerth am arian ac arbed arian.
- Arbed ynni â syniadau arbed ynni fel diffodd peiriannau a sicrhau bod waliau ac atigau wedi'u hinsiweiddio'n dda.
- Trafod dyledion biliau ynni a dŵr.

Gallai Cyngorwyr Ynni Cyngor ar Bopeth hefyd awgrymu mesurau arbed arian pellach y gall pobl eu cymryd, yn ddibynnol ar eu hamgylchiadau. Gallai hyn gynnwys sicrhau bod eu cartref wedi'i inswleiddio'n dda fel ei fod yn ynni effeithlon, neu weld a oes ganddynt hawl i fudd-daliadau, grantiau fel NYTH a Health Through Warmth neu ddisgownt megis Disgownt Cartref Clyd – ad-daliad o £140 gan eu cyflenwr. I gael cyngor ar ynni, gall y cyhoedd gysylltu â Chyngor ar Bopeth Powys ar 01686 617 667.

Ni chafwyd cwestiwn atodol.

15.12. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cyngorydd Sir Linda Corfield

A fyddai'r Deilydd Portffolio gystal â hysbysu'r Aelodau'r hyn sy'n digwydd o safbwynt datblygu'r cynllun ECO3 newydd? Aeth cryn amser heibio'n awr ers cyhoeddi adroddiad SWAP ar ECO2. Roedd adroddiad SWAP yn tynnu sylw at lawer o fethiannau ECO2, a arweiniodd at i'r cynllun gael effaith mor andwyol ar fusnesau plymio lleol ym Mhowys. Ar ôl cyhoeddi adroddiad SWAP dywedwyd wrth yr Aelodau bod gweithgor yn cael ei sefydlu i edrych ar sut caiff y cynllun ECO3 newydd ei lunio a'i weinyddu, er mwyn sicrhau na chaiff yr amwysedd rheolau a oedd yn hawdd i Asiantau o'r tu allan i Bowys fanteisio arnynt yn ECO2 eu hailadrodd yn y cynllun ECO3 newydd.

Ymateb

Sefydlwyd gweithgor o uwch swyddogion i adolygu datblygiad ECO3 ym Mhowys. Cyfarfu'r gweithgor hwn ar 10^{fed} Mai i edrych i ddechrau ar y naw argymhelliad a geir yn adroddiad SWAP. Adroddwyd ar gamau gweithredu y cytunwyd arnynt ar gyfer yr holl argymhellion gerbron y Pwyllgor Archwilio

Mewnol ar 10^{fed} Mehefin. Cyfarfu'r gweithgor eto ar 5^{ed} Gorffennaf lle trafodwyd nifer o ddewisiadau cyflawni.

Bydd y gweithgor yn datblygu ac yn cynnig dewisiadau cyflawni manwl. Y Cabinet a fydd yn penderfynu ynglŷn â mabwysiadu cynllun ECO3 ym Mhowys ar ôl i'r Pwyllgor Craffu ddadansoddi'r dewisiadau cyflawni hynny. Ni wnaed dim penderfyniad hyd yma ond mae amrywiol ddewisiadau'n cael eu hystyried a bydd unrhyw gynllun i'r dyfodol, os caiff ei fabwysiadu, yn gwbl gydnaws â chanllaw'r BEIS i awdurdodau lleol.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Corfield, cadarnhaodd y Deilydd Portffolio y byddai'r aelodau'n cael gweld y datganiad o fwriad ac y cysylltwyd â phartneriaid allanol.

15.13. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Elwyn Vaughan

Dan gynllun ECO2 cymeradwyodd Powys oddeutu 3800 o geisiadau a gyflwynwyd iddynt gan asiantau ECO Flex. O'r rhain, maent wedi cadarnhau eu bod yn gwybod bod 2048 o systemau wedi cael eu gosod. Pan oedd y cyfrifoldeb ar asiantau ECO Flex i hysbysu'r cyngor o osodiadau a gwblhawyd, pa mor debygol ydyw bod llawer o'r 1800 o geisiadau cymeradwy 'colledig' honedig hefyd wedi cael eu cwblhau, ond heb gael eu datgan felly wrth y cyngor gan yr asiantau ECO Flex a gyflogasant i redeg y cynllun?

Ymateb

Y ffigur 1,800 yw nifer y mesurau a gymeradwywyd gan yr awdurdod ond nas cwblhawyd, mae'n cynnwys achosion lle'r oedd y gosodiadau'n ariannol hyfyw, a lle bo'r cleient wedi canslo a thynnu'n ôl o'r cynllun. Mae'r ffigur hefyd yn cynnwys ceisiadau dyblyg lle gwnaeth cleientiaid/syrfewyr ymgeisio i nifer o asiantau ECO, mewn ymgais i gael gafael ar gyllid oedd yn lleihau. Credwn fod yna oddeutu 1,200 o geisiadau heb eu cwblhau, ac roedd 400 o'r rheini yn gleientiaid i un cwmni a gafodd doriadau difrifol mewn cyllid tua diwedd y cynllun.

Cydnabyddwn bosibilrwydd bychan fod rhyw gymaint o'r gwaith hwn wedi cael eu cwblhau gan asiantau a oedd yn ddiweddarach wedi peidio â hysbysu'r cyngor. Fodd bynnag, mae'r cyngor wedi mynd ar ôl asiantau am daliad am yr holl gynlluniau a gwblhawyd ac ni chafodd ddim cwynion na ymholiadau gan dderbynwyr gosodiadau lle bo'r cyngor ddim yn ymwybodol bod mesurau wedi'u gosod.

Dylid nodi na chafodd asiantau ECO erioed eu cyflogi gan y cyngor, cynllun gan y Llywodraeth a weinyddir gan OFGEM a BEIS ydyw.

Gan edrych ymlaen at ECO3, bydd unrhyw gynllun a gynigir gerbron y Cabinet i'w fabwysiadu yn cynnwys peirianwaith i godi tâl ymlaen llaw am ddatganiadau, yn annibynnol ar osodiad llwyddiannus.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Vaughan, cadarnhaodd y Deilydd Portffolio y byddai'r adroddiad yn cael ei rannu â'r holl aelodau.

15.14. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Gwilym Williams

Os penderfyna'r cyngor barhau ag ECO3 LA Flex, rwy'n deall y byddent yn defnyddio Banc Cymunedol Robert Owen i reoli ECO3 LA Flex ym Mhowys. A yw CSP yn mynd i roi'r cyfrifoldeb llwyr dros redeg hwn i Robert Owen? gan gynnwys POB cais, y broses fetio lawn ar gyfer y ddau faen prawf cymhwyso (tldi tanwydd ac EPC) cyn cael eu cymeradwyo.

Ymateb

Mae gweithgor o uwch swyddogion wrthi'n edrych ar ddatblygu ECO3 ym Mhowys. Bydd y gweithgor yn datblygu ac yn cynnig dewisiadau cyflawni manwl. Y Cabinet a fydd yn penderfynu ynglŷn â mabwysiadu cynllun ECO3 ym Mhowys ar ôl i'r Pwyllgor Craffu ddadansoddi'r dewisiadau cyflawni. Ni wnaed dim penderfyniad hyd yma ond mae amrywiol ddewisiadau'n cael eu trafod. Un dewis o'r fath yw archwilio'r posibilrwydd o osod y gwaith o fetio ymgeiswyr ar gontract i drydydd parti. Fodd bynnag, mae angen inni sicrhau bod unrhyw gynllun i'r dyfodol, os caiff ei fabwysiadu, yn gwbl gydnaws â chanllawiau'r BEIS i awdurdodau lleol.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Williams, dywedodd y Deilydd Portffolio fod un Cynghorydd Sir wedi elwa o'r cynllun.

15.15. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Amanda Jenner

Yng ngoleuni canfyddiadau'r adroddiad ymchwilio annibynnol i ECO2, a allwch chi roi sylw ar y canlynol:

A allwch ddweud a oes swyddog arweiniol sy'n cadw mewn cysylltiad â grŵp plymio Powys a'r aelodau i roi iddynt y wybodaeth ddiweddaraf yn uniongyrchol ar faterion, a phryd gawsant ohebiaeth ffurfiol ddiwethaf gyda diweddariad? Os nad oes swyddog arweiniol a ellir rhoi sylw i hyn.

Deallaf y cytunwyd yn y pwyllgor cydlynu craffu y dylid ffurfio cyd-weithgor (wedi'u dethol o'r pwyllgor economaidd a'r pwyllgor archwilio) i adolygu'r adroddiad a gwneud unrhyw waith craffu pellach sy'n ofynnol. Rwy'n meddwl bod angen bod yn glir beth yw eu rôl, er enghraifft gwersi a ddysgwyd o ECO2, camau lliniaru ar gyfer y cynllun i'r dyfodol, fetio datganiadau ymgeiswyr i'r dyfodol ac ystyried cwmpas a diffiniad tldi tanwydd. Byddwn yn croesawu gweld cwmpas/ cylch gorchwyl y gweithgor.

A fydd argymhellion pwyllgor y gweithgor yn cael eu rhannu â grŵp plymio Powys a'r holl gynghorwyr cyn i benderfyniad gael ei wneud ar ECO2, a phwy fydd yn gwneud y penderfyniad terfynol ynglŷn ag a fydd ECO3 yn

mynd yn ei flaen ai peidio, a'r newidiadau i'r ffordd caiff ei weithredu / ei redeg yn dilyn y pryderon a godwyd ag ECO2?

Ymateb

Roedd Grŵp Plymio Powys mewn cysylltiad rheolaidd â Swyddog Arweiniol y cynllun a drefnodd gyfarfodydd wyneb yn wyneb â'r gweithgor ac a ddarparodd ddiweddariadau rheolaidd drwy'r e-bost a'r telefon. Ni chafwyd cysylltiad yn ddiweddar, fodd bynnag, ar ôl i'r Gweithgor Swyddogion gyflwyno cynnig, caiff hwn ei drafod â'r grŵp cyn i'r Cabinet wneud penderfyniad.

Y Cabinet a fydd yn penderfynu ynglŷn â mabwysiadu cynllun ECO3 ym Mhowys ar ôl i'r Pwyllgor Craffu ddadansoddi'r ystyriaethau. Ni wnaed dim penderfyniad hyd yma ond mae amrywiol ddewisiadau'n cael eu hystyried a bydd unrhyw gynllun i'r dyfodol, os caiff ei fabwysiadu, yn gwbl gydnaws â chanllaw'r BEIS i awdurdodau lleol. Cyfarfu Gweithgor Swyddogion ar 10^{fed} Mai a 5^{ed} Gorffennaf i drafod yr argymhellion o adroddiad Archwilio SWAP ac i archwilio'r gofynion a geir yn y Canllawiau newydd. Byddai manylion sut byddai'r ceisiadau'n cael eu prosesu fel rhan o unrhyw gynllun ECO3 i'r dyfodol yn cael eu hamlinellu'n glir yn yr Achos Busnes ar gyfer y pwyllgor craffu ac yna'r Cabinet.

Nid oes cylch gorchwyl ffurfiol i'w gael ar gyfer y Gweithgor Swyddogion, fodd bynnag, eu gwaith yw dysgu gwersi o ECO2, ystyried yr argymhellion a amlinellir yn adroddiad SWAP, a chyflwyno cynigion cadarn ar gyfer unrhyw gynllun ECO3 posibl. Nid oes amserlen wedi'i phennu, fodd bynnag, byddwn yn rhagweld y byddai'r cynigion yn cael eu cyflwyno ddechrau'r hydref.

Yn ei chwestiwn atodol gofynnodd y Cyngorydd Jenner a fyddai'n briodol i'r amserlen ar gyfer pryd caiff adroddiadau eu hystyried gael ei rhannu â Grŵp Plymio Powys, a dywedodd y Deilydd Portffolio y byddai'r dyddiadau'n cael eu cyhoeddi ac y gallai'r Grŵp craffu wahodd cynrychiolwyr o'r grŵp i gyfarfodydd pan fyddai'r mater yn cael ei ystyried.

15.16. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio Prifffyrdd, Ailgylchu ac Asedau gan y Cyngorydd Sir Jackie Charlton

Rwy'n deall y problemau dros y blynyddoedd diwethaf gyda Gorchmynion Traffig y Ffordd. Ceir bellach ôl-groniad sy'n edrych yn anghynladwy ac yn feichus.

A allech chi fel Aelod Cabinet roi ychydig hyder i aelodau ac i drigolion bod Gorchmynion Traffig hanfodol i leihau cyflymder mewn ardaloedd a ddylai fod yn 30 mya yn hytrach na 60 mya ar waith mewn ardal breswyl?

Ymateb

Gyngorydd Charlton, fel y gwyddoch, mae cyllidebau'r cyngor dan gryn bwysau ac felly na all gwaith ond cael eu hystyried yn nhrefn eu blaenoriaeth. Yn HTR rydym yn edrych ar darged arbedion o gyfanswm o £3.3M ar gyfer 2019-20. Nid oes felly ddim cyllid ychwanegol y gellir ei ddefnyddio i helpu i leihau'r ôl-groniad ynghynt. Er eich bod chi'n ystyried ei bod yn hanfodol gweld gostyngiad o'r terfyn cenedlaethol i derfyn 30mya yn eich ardal chi, a gaf fi eich atgoffa mai terfynau yn wir yw'r terfynau, ac nid targedau a bod gyrwyr yn dal yn gyfrifol am

ymru yn unol â natur a chyflwr y ffordd. Fodd bynnag, gallaf eich sicrhau y caiff yr ôl-groniad sylw yn unol â'i flaenoriaeth yn erbyn cynlluniau eraill.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Charlton am y pwysau cost sy'n wynebu'r gwasanaeth, eglurodd y Deilydd Portffolio fod ôl-groniad o Orchmynion Rheoleiddio Traffig wedi cronni yn ystod y moratoriwm ond fod yna lai o staff i'w prosesu.

15.17. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio Prifffyrdd, Ailgylchu ac Asedau gan y Cynghorydd Sir Pete Roberts

Er gwaethaf llwyddiant taith menywod OVO anaml iawn y ceir mwy na dau neu dri o feiciau ar y tro yn y rheseli beiciau yn neuadd y sir.

Pa gyfleusterau sydd ar gael i staff yn swyddfeydd y cyngor i wneud teithio llesol yn fwy atyniadol i staff y cyngor a sut gellir ymestyn hyn i'r dyfodol i swyddogion a'r cyhoedd sy'n beicio i'r gwaith yn ein trefi teithio llesol dynodedig?

Ymateb

Mae Cyngor Sir Powys yn cefnogi ac yn hybu teithio llesol ar draws y Sir. Rydym yn gyson wedi llwyddo i gael cyllid grant i ddatblygu seilwaith ffisegol o amgylch ein prif drefi bob blwyddyn, ac rydym wedi parhau i gynyddu'r cyfleusterau a ddarperir ar lawer o'n safleoedd swyddfeydd; gan ddarparu llochesi beiciau a, lle bo hynny'n ymarferol bosibl, darparu cyfleusterau newid a chawodydd.

Mae cyfleusterau newid a chawodydd ar gael yn awr yn yr holl ddepos gweithredol mwyaf. Mae'r ystâd swyddfeydd hefyd yn darparu cyfleusterau o'r fath; er enghraifft; bydd cyfleusterau cawodydd newydd yn cael ei adeiladu yn Neuadd y Sir dros yr haf ac mae cyfleusterau o'r fath eisoes i'w cael yn Neuadd Brycheiniog a Gwalia.

Rydym yn cydnabod nad oes cyfleusterau teithio llesol ar gael yn holl adeiladau'r cyngor. Fodd bynnag, mae'r tîm Eiddo yn adolygu'n barhaus a byddant, lle bo hynny'n ymarferol bosibl, yn dylunio cyfleusterau o'r fath pan gaiff adeiladau eu hadnewyddu. Mae'r tîm Eiddo hefyd yn y broses o ymuno â chynllun dŵr yfed cenedlaethol i ganiatáu mynediad hawdd i ddŵr yfed ar gyfer defnyddwyr yr adeilad a'r cyhoedd.

Mae teithio llesol ym Mhowys hyd yma i raddau helaeth wedi cael ei ystyried fel budd hamdden, ond mae'n glir y ceir yn awr wir angen o safbwynt amgylcheddol ac iechyd, i ddatblygu dewisiadau amgen gwirioneddol yn lle teithio i'r gwaith ayb ac i annog ymrwymiad gan y cyhoedd ar raddfa llawer ehangach.

Yn ei ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Roberts, cadarnhaodd y Deilydd Portffolio y byddai'r gwasanaeth yn ymgeisio am nawdd i sefydlu canolfannau mewn trefi ar gyfer unrhyw un sy'n dymuno defnyddio dulliau teithio llesol i gyrraedd y gwaith.

15.18. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Lywodraethu Corfforaethol, Tai a Gwarchod y Cyhoedd gan y Cynghorydd Sir Jeremy Pugh

A fydddech gystal â dweud wrthyf dros y ddwy flynedd diwethaf, faint o gytundebau cyfaddawdu, setlo a pheidio â datgelu yr ymrwymodd y Cyngor iddynt?

Ymateb

Yn y 2 flynedd diwethaf (er Ionawr 2017) mae'r Cyngor wedi ymrwymo i 16 cytundeb setlo â chyn weithwyr y Cyngor/ gwasanaeth Ysgolion.

Gofynnodd y Cynghorydd Pugh pwy benderfynodd fwrw ymlaen â'r cytundebau hyn a dywedodd y Swyddog Monitro wrtho mai uwch swyddogion wnaeth y penderfyniadau, heblaw mewn achosion a oedd yn costio dros £100,000 pan roedd y Cyngor llawn yn gwneud y penderfyniadau.

15.19. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Gyllid, Cefn Gwlad a Thrafnidiaeth gan y Cynghorydd Sir Gwilym Williams

Dywedodd y Prif Weithredwr Dros Dro yn y cyngor llawn y byddai'r uwch-reolwyr yn cael eu had-drefnu er mwyn arbed oddeutu £1 filiwn. Deallaf nas arbedwyd y swm hwn. A all y deilydd portffolio ddweud wrthyf beth yw'r ffigur arbedion ymysg yr uwch-reolwyr?

Ymateb

O'r arbediad o £1m a gynigiwyd ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20, sicrhawyd £440k hyd yma. Caiff diweddariad ar arbed y gweddill ei adolygu ar ddiwedd y chwarter cyntaf.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Williams am sut byddai'r bwch yn cael ei lenwi, dywedodd y Deilydd Portffolio mai trydydd elfen yr arbediad fyddai 20% o ostyngiad ym mhob haen rheoli a fyddai'n digwydd yn y flwyddyn ariannol gyfredol.

15.20. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Gyllid, Cefn Gwlad a Thrafnidiaeth gan y Cynghorydd Sir Pete Roberts

Yn y cyfarfod diweddar ar gynlluniau wrth gefn ar gyfer Brexit awgrymais y dylai'r cyngor ystyried y farchnad "wyn ysgafn" os ceir Brexit heb gytundeb drwy sefydlu cynlluniau i'w ddefnyddio fwy yn ein hysgolion a'r gwasanaethau gofal. Cytunodd yr arweinydd a dywedodd y byddai hyn yn cael ei weithredu drwy'r broses gaffael.

A allwch roi'r diweddaraf imi ar y cynnydd a wnaed ers y cyfarfod hwn a pha gynlluniau a rhwystrau rhag gweithredu sydd yn awr wedi'u sefydlu neu sy'n cael sylw?

Ymateb

Mae'r Swyddogion wedi cyfarfod â dosbarthwr bwyd y Cyngor i drafod hyn. Mae'r dosbarthwr yn stocio cig oen Cymreig, fodd bynnag nid oes llawer o awdurdodau lleol yn ei brynu ar gyfer y ddarpariaeth prydau ysgol oherwydd y gost. Mae Arweinydd Proffesiynol Arlwyio a Glanhau'r Cyngor wedi gofyn am restr o gynhyrchion â'u prisiau i weld faint fyddai'r gost ac a fyddai'n fforddiadwy ei roi ar ein bwydlenni.

Fel gyda'r holl nwyddau a'r gwasanaethau rydym yn gweithio'n galed i gynyddu faint y gallwn ei gyrchu neu ei wario, yn lleol gan ddefnyddio £ Powys cymaint â phosibl lle bo hynny'n ymarferol bosibl.

Mewn ymateb i gwestiwn atodol y Cynghorydd Roberts ynglŷn ag a fydd y cyngor yn gweithio â chyflenwyr i ymyrryd yn y farchnad os ceir cwymp mewn prisiau i'w chynnal, dywedodd y Deilydd Portffolio na allai'r Cyngor gynnal y farchnad.

15.21. Cwestiwn i'r Deilydd Portffolio dros Gyllid, Cefn Gwlad a Thrafnidiaeth gan y Cynghorydd Sir Matthew Dorrance

A wnaiff yr Aelod Cabinet roi manylion unrhyw gyfraniadau a wnaed gan Heart of Wales Property Services Ltd i gyllideb y Cyngor?

Ymateb

Hyd yma nid yw'r Cyngor wedi cael cyfraniad gan Heart of Wales Property Services. Disgwylir i'r Gyd-fenter wneud cyfraniad ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 ac amcangyfrifir y bydd yn £99k.

Gofynnodd y Cynghorydd Dorrance yn ei gwestiwn atodol a fyddai'r Cyngor yn mynd ar ôl HOWPS am y golled o £350k y mae'r Cyngor wedi'i hamsugno, a dywedodd y Deilydd Portffolio fod cyfran y Cyngor o'r golled yn £290k ac y byddai unrhyw elw diweddarach yn cael ei ddileu yn erbyn y golled.

16.	ADRODDIAD BLYNYDDOL CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL;
------------	---

Cyflwynodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ei hadroddiad blynyddol ar gyfer 2018/19. Adroddodd fod y gwasanaeth ar siwrnai o welliant i ragoriaeth a gyda thîm arweinyddiaeth sefydlog wedi'i sefydlu y disgwyliai i'r gwelliannau ddigwydd ynghynt yn 2019/20. Yr allwedd i sicrhau gwelliant cynaliadwy oedd sefydlu'r gweithlu iawn sy'n meddu ar y sgiliau iawn. Roedd y Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Plant wedi llunio strategaethau gweithlu ac ad-drefnwyd y staff yn y Gwasanaethau Plant ac mae'n dibynnu llai ar staff asiantaeth. Amlinellodd y Cyfarwyddwr ei blaenoriaethau ar gyfer 2019/20 a diolchodd i'w chydweithwyr yn y Cyngor, y sefydliadau partner a'r aelodau am eu cefnogaeth gan gydnabod her a chefnogaeth y Bwrdd Gwella a Sicrwydd.

Mewn ymateb i gwestiynau am ddirywiad ym moddhad cleientiaid, esboniodd y Cyfarwyddwr fod y gwasanaeth yn ymgysylltu â fforymau partneriaethau er mwyn cael gwell dealltwriaeth o brofiadau cleientiaid o'r gwasanaeth. O safbwynt

dangosyddion perfformiad allweddol dywedodd fod perfformiad y gwasanaeth yn debyg i berfformiad awdurdodau lleol eraill a bod y gwasanaeth yn dal i fod wedi ymrwymo i gyrraedd y targedau. Mewn ymateb i gwestiwn am y gwasanaeth mabwysiadu, cydnabu Pennaeth y Gwasanaethau Plant fod y gwasanaeth dan bwysau ac yr ail-ddyrannwyd adnoddau i'r gwasanaeth.

Gofynnwyd i'r Cyngor basio'r penderfyniad i wahardd y cyhoedd er mwyn gwyllo clipiau fideo o ddefnyddwyr gwasanaethau.

PENDERFYNWYD gwahardd y cyhoedd ar gyfer yr eitem fusnes ganlynol ar y sail y byddai gwybodaeth eithriedig yn cael ei datgelu iddynt dan gategori 1 o Orchymyn Awdurdodau Lleol (Mynediad i Wybodaeth) (Amrywio) (Cymru) 2007.

Cyflwynodd Jan Coles, Pennaeth y Gwasanaethau Plant nifer o glipiau fideo a ddisgrifiai brofiadau defnyddwyr gwasanaethau.

Gohiriwyd y Cyngor rhwng 13.30 a 14.10 am ginio ac aildechreuodd mewn sesiwn agored.

Cynghorydd Sir B Baynham (Chair)

Cynghorwyr Sir MC Alexander, M Barnes, G Breeze, L V Corfield, K W Curry, A W Davies, B Davies, D E Davies, M J Dorrance, L George, J Gibson-Watt, S M Hayes, H Hulme, A Jenner, E Jones, G Jones, E M Jones, D Jones-Poston, F H Jump, K Laurie-Parry, H Lewis, K Lewis, S Lewis, MC Mackenzie, I McIntosh, S McNicholas, C Mills, G Morgan, R Powell, J Pugh, G W Ratcliffe, L Roberts, P Roberts, K M Roberts-Jones, E Roderick, D Selby, K S Silk, D A Thomas, T J Van-Rees, E Vaughan, M Weale, G I S Williams, D H Williams, J M Williams, R Williams and S L Williams

17. CYFLWYNIAD GAN Y PRIF SWYDDOG TÂN
--

Rhoddodd y Prif Swyddog Tân, Chris Davies, a'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Iwan Cray gyflwyniad cyn ateb cwestiynau gan yr aelodau.

Cynghorydd Sir B Baynham (Chair)